

SLUTTRAPPORT

Arbeidsgruppe mellom Fiskeridirektoratet og
Oljedirektoratet angående problemstillinger knyttet
til innsamling av seismikk, herunder
elektromagnetiske undersøkelser

1. april 2008

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	3
1. Bakgrunn	5
2. Mandat	5
3. Sammensetning av arbeidsgruppen	5
4. Generelt om innsamling av seismikk og fiskeriene	6
4.1. Innsamling av seismikk	6
4.2. Generelt om fiskeriene	7
5. Gjennomgang av problemstillinger	8
5.1. Saksflyt	8
5.1.1. Melding om seismisk datainnsamling	9
5.1.2. Traséundersøkelser og andre grunnundersøkelser	12
5.1.3. Høringsuttalelser	13
5.1.4. Kunngjøringer	13
5.2. Fiskerikyndige	14
5.2.1. Den fiskerikyndiges rolle	15
5.2.2. Organisering/lojalitetsforhold	16
5.2.3. Kompetanse/opplæring	17
5.2.4. Godkjenning	18
5.2.5. Kontakt med myndigheter	19
5.2.6. Rapportering	20
5.2.7. Krav til antall	21
5.2.8. Servicefartøy	21
5.3. Arealkonflikter	24
5.4. Oppfølging av avvik	30
5.4.1. Innledning	30
5.4.2. Beskrivelse av virkemiddelapparatet	30
5.4.3. Drøfting av virkemidler og virkemiddelbruk	33
5.4.4. Dagens oppfølging	35
5.4.5. Forslag til tiltak	36
5.5. Testing av utstyr	36
5.6. Sporing av seismiske fartøy	38
5.7. Rasjonaliseringspotensial	39
6. Konklusjoner og forslag til tiltak	41
Vedlegg 1: Forslag til ny tekst i ressursforskriften og petroleumsforskriften	
Vedlegg 2: Organisasjonsmessig endring av saksbehandling i Fiskeridirektoratet	
Vedlegg 3: Skisse til innhold i kurs for fiskerikyndige	
Vedlegg 4: Statistikk – tilleggsskjema til den fiskerikyndiges dagbøker	
Vedlegg 5: Havforskningsinstituttets brev om ansvarlig avstand i relasjon til skremmeeffekt, datert 23.1.2008	

Sammendrag

Oppmerksomheten rundt innsamling av seismiske data på norsk sokkel har økt, blant annet som følge av økt aktivitetsnivå i petroleumssektoren. Det er også registrert en økt opplevelse av arealkonflikt. En arbeidsgruppe med representanter fra Fiskeridirektoratet og Oljedirektoratet ble opprettet i september 2007 for å foreta en gjennomgang av problemstillingene og utarbeide forslag til tiltak. Som et ledd i prosessen har arbeidsgruppen hatt dialog med næringene og andre interesseparter underveis. Både myndigheter og de to berørte næringene understreker viktigheten av fortsatt god sameksistens i havområdene. Arbeidsgruppen har vært opptatt av å ta hensyn til dette i sitt arbeid.

Arbeidsgruppen har arbeidet systematisk med beskrivelse av situasjonen, vurderinger, konklusjoner og forslag til tiltak innenfor de ulike områdene.

Saksflyten knyttet til innsamling av seismiske data består i hovedsak av rettighetshavers meldingsplikt, en myndighetshøring og kunngjøring av aktiviteten. Arbeidsgruppen foreslår å skjerpe kravet til innholdet i meldingene for å få en mer entydig benevnelse av undersøkelsen, og for å få en mer presis angivelse av hele området for den enkelte undersøkelse. Det foreslås å videreføre dagens ordning med at høringsinstansene er begrenset til ulike myndighetsorganer. Det foreslås videre å etablere klarere rutiner for håndtering av undersøkelser som endres. Nettbasert kunngjøring av undersøkelser foreslås utvidet til et søkesystem på Oljedirektoratets nettsider, der man kan søke på et bestemt geografisk område og et bestemt tidsrom, og på den måten få informasjon om eventuelle seismiske undersøkelser som skal foregå.

Av hensyn til fiskeriaktiviteten skal det som hovedregel være en fiskerikyndig person om bord i fartøy som foretar seismiske undersøkelser. Den fiskerikyndige opptrer som et bindeledd mellom det seismiske fartøyet og fiskeflåten. Rollen er rådgivende overfor rettighetshaver og skipets ledelse med hensyn på å informere om driftsmønster og fartøybevegelser som særpreger hver redskapsgruppe. Formålet med rollen er å bidra med informasjon som har til hensikt å redusere faren for konflikt. Arbeidsgruppen foreslår at rollen som rådgiver videreføres, men fremmer en rekke tiltak for å støtte opp om denne rollen. Det foreslås å øke kompetansen gjennom kursvirksomhet og deltakelse i planlegging av undersøkelsen. Videre foreslås det etablert en varslingsordning gjennom Kystvakten med mulighet for kontakt med myndighetene. Dette forutsetter at det etableres en samarbeidsavtale mellom Oljedirektoratet, Fiskeridirektoratet og Kystvakten. Når det gjelder organisering og utvelgelse av fiskerikyndige, foreslår arbeidsgruppen at dagens ordning videreføres. Det foreslås at det presiseres i regelverket at den fiskerikyndige skal ha en fri og uavhengig stilling om bord.

Når to eller flere parter ikke kan drive ønsket aktivitet til samme tid og i samme område, kan det oppstå arealkonflikt. Det må skilles mellom arealkonflikter på planleggingsstadiet og faktiske arealkonflikter som oppstår under fiske og innsamling av seismikk. Forberedende saksbehandling ved høringer kan ikke alltid fange opp og ta nødvendige hensyn til faktisk fiskeriaktivitet i de områdene hvor seismiske undersøkelser er planlagt gjennomført i tråd med melding til Oljedirektoratet. Fra fiskerisiden oppleves også arealkonflikt i form av reduserte fangstrater i områder hvor det foregår seismiske undersøkelser, såkalt skremmeeffekt. Forskning har vist at skremmeeffekten er reell, og at den kan variere på bakgrunn av ulike faktorer som bunnforhold, temperatur og fiskeart. Arbeidsgruppen har behandlet spørsmålet

om forrang. Det er også foretatt en vurdering av spørsmålet om det i gjeldende regelverk er tatt høyde for hensynet til skremmeeffekt ved innsamling av seismikk, og eventuelt hvilken betydning dette får for håndhevelse av regelverket. Etter arbeidsgruppens oppfatning har fiskefartøy i aktivt fiske forrang foran andre fartøy som kommer til høstingsfeltet, herunder seismiske fartøy. Det kan ikke hevdes samme krav til forrang dersom fiskefartøyet ankommer et høstingsfelt hvor det allerede pågår seismiske undersøkelser.

Når det gjelder skremmeeffekt, har Fiskeridirektoratet vurdert at hensynet til skremmeeffekt er et relevant moment i forståelsen av saltvannsfiskeloven § 14 og forslag til havressurslov § 24. Oljedirektoratet har vurdert at hensynet til skremmeeffekt ikke er omfattet av petroleumregelverket. Det er konkludert med at det må nedsettes en egen gruppe med en bredere sammensetning for å klargjøre kunnskapsstatus for skremmeeffekten på fisk og marine pattedyr. Denne gruppen må bes om å avgi et samlet råd til forvaltningen for nærmere angivelse av skremmeeffekt som skal legges til grunn, samtidig som den også må se nærmere på hvordan lovverket eventuelt skal tilpasses resultatene en kommer fram til.

Det er reist kritikk mot håndhevelsen av regelverket knyttet til seismiske undersøkelser. Fiskerne sammenligner regelverket som gjelder fiske og regelverket for undersøkelse etter petroleum, og etterlyser en mer konsekvent håndhevelse og oppfølging av aktiviteten. Gruppen er enig i at enkeltsaker må følges opp. Det gjelder også eventuelle lovbrudd. Arbeidsgruppen har på denne bakgrunn sett på regelverket i forhold til virkemidler og håndhevelse. Det er gruppens vurdering at det generelt finnes tilstrekkelig med virkemidler innenfor dagens regelverk, men at disse har begrenset rekkevidde dersom ikke resten av regelverket støtter opp om systemet. På bakgrunn av denne gjennomgangen foreslår arbeidsgruppen at oppfølgingen av aktiviteten rundt innsamling av seismikk må styrkes, at reguleringen av aktiviteten gis en mer fastlagt ramme, og at plikten til å melde en undersøkelse utvides og suppleres for bedre å kunne identifisere og håndheve eventuelle brudd på regelverket.

Arbeidsgruppen har videre gjennomgått problemstillinger knyttet til testing av seismisk utstyr og sleping av kabler. Testing av utstyr som er petroleumsvirksomhet må søkes klargjort i regelverket, og det må presiseres at all skyting og kalibrering av utstyr skal skje innen tildelt område. Det er foreslått en frivillig og avtalebasert regulering av testaktivitet som faller utenfor petroleumslovens virkeområde. Testaktivitet innenfor territorialgrensen reguleres med hjemmel i relevant nasjonalt regelverk. Arbeidsgruppen har avdekket behov for klarere ansvarsforhold og høringsrutiner i den forbindelse.

Av kontrollhensyn foreslår arbeidsgruppen at det innføres krav til sporing av seismiske fartøy. Slikt krav til sporing foreligger i dag for fiskefartøy. Sporing vil gjøre det lettere å kunne rekonstruere bevegelser på havet, særlig ved påstand om arealkonflikt.

Arbeidsgruppen har sett nærmere på muligheten for rasjonalisering av seismiske undersøkelser. Det er ikke funnet grunnlag for å hevde at rettighetshavere unødig samler inn de samme linjene flere ganger. Oljedirektoratet har startet et arbeid for å se nærmere på muligheten for eventuelle overlappende innsamlinger i et nærmere bestemt område (60° til 62° N) gjennom de siste årene.

En samlet oversikt over konklusjoner og forslag til tiltak er gitt i kapittel 6.

1. Bakgrunn

Oppmerksomheten rundt innsamling av seismikk på norsk sokkel har økt, blant annet som følge av økt aktivitetsnivå i petroleumssektoren. Det er også en økt opplevelse av arealkonflikt. Videre gjør den økte aktiviteten at det er sterkere fokus på seismikkens virkning på fisk og fiskefangster generelt. Både myndigheter og de to berørte næringene understreker viktigheten av fortsatt god sameksistens i havområdene.

Fiskeridirektoratet og Oljedirektoratet hadde på denne bakgrunn et møte 29. august 2007 der problemstillinger knyttet til innsamling av seismikk i forhold til regelverk og sameksistens mellom fiskeri- og oljenæringen ble diskutert. En felles arbeidsgruppe ble opprettet i september 2007 for å foreta en gjennomgang av problemstillingene og utarbeide forslag til tiltak.

2. Mandat

Det skal foretas en gjennomgang av problemstillinger knyttet til saksflyt og rammeverk i forbindelse med planlegging og gjennomføring av seismisk innsamling på norsk sokkel. Gjennomgangen skal blant annet omfatte følgende forhold:

- Saksflyt.
 - Melding om seismisk datainnsamling – herunder areal, tidsfrister og prosedyrer knyttet til endringsmeldinger.
 - Høringsuttalelser.
 - Kunngjøringer og informasjonsvirksomhet.
- Fiskerikyndige – herunder behov for endring av ordningen, kompetanseheving og organisatoriske forhold.
- Forebygging av konflikter under innsamling av seismikk – herunder arealkonflikt og vikeplikt samt konkretisering av regelverket.
- Oppfølging av tillatelser, varslingsprosedyre ved konflikt og sanksjoner i forhold til regelverksbrudd.
- Testing av utstyr.
- Evaluere hvorvidt seismisk innsamling på norsk sokkel kan rasjonaliseres.

Videre skal det foretas en avklaring av ansvarsforhold mellom etatene under de enkelte punktene.

Det skal leveres en sluttrapport innen 1. april 2008 med forslag til tiltak.

3. Sammensetning av arbeidsgruppen

Arbeidsgruppen har hatt følgende sammensetning:

Gjermund Langedal, Kathrine Kannelønning, Onar Gudmundsen, Fiskeridirektoratet.
Odd Raustein, Johannes Kjøde, Wenche Svela, Jan Stenløkk, Martin Sellevoll, Ingrid Tjørhom (fram til 25. november 2007), Trond Gjertsen (fra 25. november 2007),
Oljedirektoratet.

4. Generelt om innsamling av seismikk og fiskeriene

4.1. Innsamling av seismikk

Seismiske undersøkelser er en nødvendig del av den virksomhet som utøves for å finne og utvinne petroleum. Reglene som regulerer seismiske undersøkelser og forholdet til annen aktivitet (fiske/skipsfart) er derfor utformet for å tillemppe denne aktiviteten best mulig til annen aktivitet, og søke å forhindre eventuelle interessekonflikter.

Seismiske undersøkelser er en petroleumsaktivitet. Ett av formålene med de reguleringer som gjelder i dag, er å bidra til at denne virksomheten kan foregå under hensyntagen til annen virksomhet som fiske og skipsfart. Dette skjer ved at en foretar undersøkelser i forkant i forhold til annen aktivitet, og at område og tidsrom for aktiviteten bekjentgjøres på en egnet måte, jf. kap. 5.1.

Flere typer geofysisk innsamling benyttes for å få informasjon om petroleumsrelevante strukturer i undergrunnen (gravimetri, magnetometri, seismikk, elektromagnetisme). Det er imidlertid kun seismikk som kan gi informasjon med tilstrekkelig detaljeringsgrad som grunnlag til å gå videre med boring eller feltutbygging.

Innsamling av seismikk foregår i alle faser av petroleumsvirksomheten:

- regional (ofte todimensjonal, 2D) seismikk før et område åpnes for letevirksomhet,
- egne undersøkelser av oljeselskapene i åpne områder,
- mer detaljert datainnsamling (ofte tredimensjonal, 3D) dersom en utvinningstillatelse er tildelt for å kunne planlegge undersøkelsesboring og senere feltutvikling.

Aktører for seismisk datainnsamling kan være seismikkselskapene, som selger generelle data, eller mer rettede undersøkelser som en del av rettighetshavernes arbeidsforpliktelse i henhold til utvinningstillatelsen.

Hovedformålet med seismisk innsamling er å kartlegge mulige hydrokarbonfeller i undergrunnen. Ved et eventuelt funn samler selskapene inn mer detaljert seismikk (3D) for å avgrense funnets størrelse. Det kan også samles inn seismikk over felt i produksjon, for å følge utviklingen i reservoaret over tid (4D). Seismikk kan bli samlet inn fra samme område flere ganger, ofte med noen års mellomrom. Dette skyldes ønske om mer detaljerte og innfyllende data etter tolkning, eller teknologiske nyvinninger som gir bedre bilder av undergrunnen.

Hovedprinsippet ved seismiske undersøkelser er at det sendes ut en lydbølge fra en seismisk kilde som er slept etter et fartøy. Det slippes ut trykkluftbaserte lydimpulser fra "luftkanoner" med jevne mellomrom, typisk hver 25. meter som fartøyet seiler. Ved å koble sammen flere luftkanoner økes styrken av det seismiske signalet og lydenergien fokuseres bedre nedover. Lydbølgene reflekteres fra overgangene mellom geologiske lag i undergrunnen, og de reflekterte signalene detekteres av hydrofoner (mottakere) i en kabel som slepes etter fartøyet. Kabellengden varierer avhengig av formålet, men er vanligvis 6000 til 8000 meter. Ved 3D seismiske undersøkelser benyttes som regel 8-12 kabler ved siden av hverandre, men det er fortsatt bare én gruppe med luftkanoner. Et slikt slep kan da ha en bredde på flere hundre meter, og skipet har under operasjon relativt liten grad av fleksibilitet med hensyn til å endre planlagt seilingsrute, sammenlignet med 2D seismikk.

Seismikkfartøyet går normalt med om lag fem knops fart langs parallelle linjer. Under vending kreves en lengde på ca. halve kabellengden for å kunne komme inn i området igjen med utstrakte kabler. I enkelte tilfeller vil det være aktuelt å erstatte kabelen med mottagere som ligger på havbunnen (havbunnseismikk).

I løpet av 2007 var 37 fartøy involvert i seismiske eller elektromagnetiske undersøkelser på norsk sokkel. I den mest aktive perioden var det inntil 15 fartøy i operasjon samtidig på hele sokkelen.

4.2. Generelt om fiskeriene

Fangsttynnsats og driftsform i fiskeriene avhenger av fiskens vandringsmønster, tilgjengelighet, økonomiske driftsbetingelser, reguleringer, markedsmuligheter osv. Dette gjør at forholdene i fiskeriene kan endres fra år til år over tid. Likevel finnes det en del typiske sesongfiskerier som torskefiske og fiske etter norsk vårgytende sild. Av fiskerier med periodiserte avgrensninger kan nevnes direkte fiske etter blåkkeite og tobis.

Fiskeriene langs kysten har vært og er generelt i stadig utvikling. Utviklingen omfatter så vel redskap- og teknologiutvikling som næringsgrunnlag med hensyn til strukturering. Redskap- og teknologiutvikling bidrar til at det er mulig å fiske på nye områder med ulike redskaper, samt å drive et mer effektivt fiske. Økt effektivitet for hvert enkelte fartøy har også sammenheng med struktureringen.

Per 1. januar 2008 var det registrert i overkant av 7000 norske fiskefartøy, men bare en del av de registrerte fartøyene brukes til helårsfiske. Antall fiskefartøy er nesten halvert siden 1996. Innen fiskeriene deles fiskeflåten i to hoveddeler, kystfiskeflåten og havfiskeflåten. Som det ligger i navnet, driver kystfiskeflåten fortrinnsvis fiske langs kysten, men det er også flere fiskerier hvor denne flåtegruppen deltar lenger til havs. I den sammenheng kan dorgefiske etter makrell og blåkkeitefiske nevnes. For den havgående fiskeflåten drives den overveiende andelen av fiskeriene lenger til havs, men det er også flere fiskerier hvor denne flåtegruppen deltar kystnært. I den sammenheng kan fiske etter norsk vårgytende sild og noe trålfiske etter hvitfisk (torsk, hyse, sei etc.) nevnes. Det er imidlertid viktig å poengtere at det også drives hvalfangst både kystnært og havgående i aktuelle områder for seismiske undersøkelser. Bestemmelser om den årlige fordelingen av kvoter på norske fiskefartøy og gjennomføringen av fisket fastsettes gjennom årlige forskrifter for det enkelte fiskeslag – reguleringsforskrifter. Disse fastsettes for ett år om gangen. De enkelte reguleringsforskrifter gir bestemmelser om fordeling av kvoter på ulike fartøygrupper, fordeling av kvoter på fartøynivå, periodisering av fisket, bifangstbestemmelser, eventuelle utskiftings- og dispensasjonsadganger etc. I tillegg til de årlige nasjonale reguleringsforskriftene foreligger også en rekke permanente forskrifter, både nasjonale og lokale.

Bestemmelser om adgangen til å delta i fisket fastsettes dels gjennom ulike tidsavgrensede konsesjonsordninger og dels gjennom ett-årige deltakerreguleringer. Sistnevnte kan enten være i form av egne deltakerforskrifter, eller som en del av innholdet i reguleringsforskriftene. Det nasjonale reguleringsarbeidet foregår i det vesentligste ved å følge utviklingen i fiskeriene, samt å forberede endringsforslag fra næringen og fra Fiskeridirektoratet for politisk behandling. Det legges videre til rette for at politiske prioriteringer kan omsettes til reguleringsendringer. Det grunnleggende prinsippet for norsk forvaltning av levende marine

ressurser er at denne skal være bærekraftig og basert på best tilgjengelig vitenskaplig kunnskap. En bestandsberegning gir tall for bestandens størrelse og består i å kombinere tilgjengelig informasjon fra fisket og andre påvirkningsfaktorer. Viktig er fangststatistikk, målinger fra fisketellingstokt, tilstanden i økosystemet, blant annet tilgangen av mat for de enkelte bestandene. Summen av denne kunnskapen gir grunnlag for beregning av anbefalte kvoter.

For å kunne føre kontroll med fiskeriaktivitet og kvoter er norske farvann delt inn i en rekke såkalte hovedområder, som hver er gitt en tallkode. Hvert av disse hovedområdene er delt inn i mindre områder, såkalte lokasjoner. Både hovedområder og lokasjoner har ulik størrelse. Typisk størrelse for en lokasjon er en lengdegrad i øst-vest retning og en halv breddegrad i nord-sør retning. Fiskeridirektoratets fangststatistikk er basert på opplysninger om fangsthovedområde og lokasjon. Kvaliteten på detaljgraden fra fiskerier som foregår over flere hovedområder kan være mangelfull.

I 2000 ble det innført krav til satellittsporing på alle norske fiskefartøy over 24 meter. Ved utgangen av 2007 var det ca. 350 fiskefartøy med sporing. Dette er en relativt liten del av den totale fiskeflåten, men likevel den delen av fiskeflåten som har hatt størst kontaktflate mot areal for seismiske undersøkelser. Det arbeides med å senke grensen for satellittsporing i 2008. I første omgang senkes grensen til 21 meter (omfatter ca. 100 nye fartøy), deretter planlegges den senket til 15 meter (omfatter ca. 300 nye fartøy). Satellittsporing er et svært godt hjelpemiddel for fiskeriforvaltning i forbindelse med høringsuttalelser for seismisk aktivitet.

5. Gjennomgang av problemstillinger

5.1. Saksflyt

I henhold til forskrift til lov om petroleumsvirksomhet (petroleumsforskriften) § 6 skal rettighetshaver senest fem uker før planlagt oppstart av en seismisk undersøkelse, melde undersøkelsen til:

- Oljedirektoratet (ansvarlig myndighet for undersøkelsen)
- Fiskeridirektoratet (gir uttalelse om fiskeriaktivitet til Oljedirektoratet)
- Havforskningsinstituttet (gir uttalelse om ressursbiologiske forhold til Oljedirektoratet)
- Fellesoperativt hovedkvarter (FOHK Komsjø)

Meldingen sendes også som informasjon til Norges Fiskarlag.

Saksflyten er illustrert i fig. 5.1.

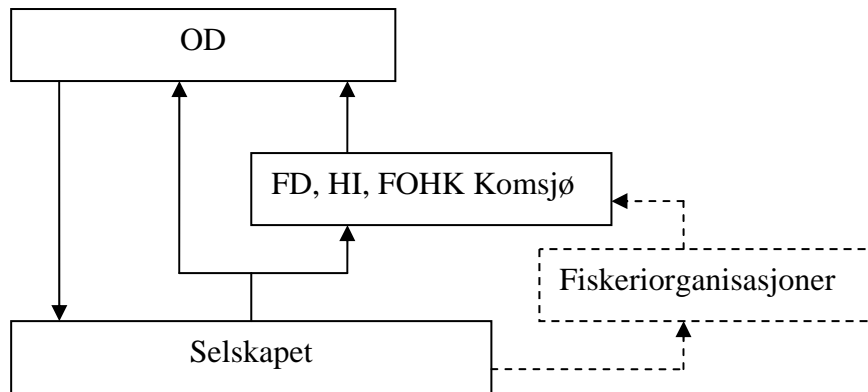

Fig. 5.1. Saksflyt i forkant av en seismisk undersøkelse.

Meldingen skal inneholde opplysninger om tidsrom og kart over område for undersøkelsen samt opplysninger om fartøy, undersøkelsesmetoder, fiskerikyndig person, format på data mv.

Har myndighetene innsigelser mot undersøkelsen for eksempel i forhold til forventet fiskeriaktivitet, blir undersøkelsen foreslått justert i forhold til dette, og det blir i tilbakemeldingen fra Oljedirektoratet tatt forbehold om at undersøkelsen må avsluttes dersom det blir fiskeriaktivitet i området.

Så lenge undersøkelsen pågår, skal det ukentlig sendes melding med opplysninger om siste ukes aktivitet. Meldingen skal i tillegg til de ovennevnte etatene også sendes som informasjon til Kystvakten. Kystvakten yter blant annet bistand til politiet i forbindelse med ulovlige aksjoner mot innretninger, ved ulykkes- og faresituasjoner og ved kontroll med overholdelse av sikkerhetslovgivningen.

Før oppstart av den enkelte undersøkelse kunngjør Oljedirektoratet undersøkelsesområdet, tidsperioden, kallesignal til fartøyet mv. i fiskeripressen. I tillegg legges samme informasjon ut på Oljedirektoratets nettsted (www.npd.no). Dersom det skjer endring i undersøkelsen, blir nettstedet oppdatert.

Dersom aktiviteten ikke avsluttes til oppgitt tidspunkt, skal rettighetshaver sende ny melding om varighet av aktiviteten til myndighetene.

5.1.1. Melding om seismisk datainnsamling

Arbeidsgruppen har vurdert følgende forhold i forbindelse med melding om seismisk datainnsamling:

- Bedre oversikt over undersøkelsesaktiviteten
- Krav til mer nøyaktig angivelse av undersøkelsesområde
- Krav til mer nøyaktig angivelse av omfang av den aktiviteten som meldes
- Gjennomgang av andre opplysninger i meldingen
- Endring av undersøkelser

Bedre oversikt over undersøkelsesaktiviteten

Enkelte ganger kan det ta tid å få oversikt over den enkelte seismiske undersøkelsen. Særlig gjelder dette dersom det er flere ulike undersøkelser i samme område, eller dersom rettighetshaver benytter samme fartøy til forskjellige oppdrag. Arbeidsgruppen mener at hovedgrunnen til dette er at det i regelverket ikke er krav om en entydig benevnelse av den enkelte undersøkelse. Selv om de fleste rettighetshaverne likevel har entydig benevnelse på undersøkelsen, er det ikke alltid at den fremgår like tydelig i forbindelse med korrespondansen med myndighetene. Det bør derfor stilles krav om at undersøkelsen skal benevnes ved surveynavn og at surveynavnet tydelig fremgår i all kontakt med myndighetene. Ettersom de fleste seismiske undersøkelser i dag har et surveynavn, anses det ikke som tyngende for næringen å oppfylle dette kravet.

Krav til mer nøyaktig angivelse av undersøkelsesområde

Ressursforskriften § 4 nr.1 krever i dag at undersøkelsesområdet skal angis enten med henvisning til blokk, eventuelt koordinater mv, herunder hjørnekoordinater (nordøst og sørvest). Arbeidsgruppen er enig om at bestemmelsen har behov for presisering. Bakgrunnen for dagens formulering var at man gjennom kunngjøring av de angitte opplysningene skulle kunne danne seg et bilde av hvor seismikkundersøkelsen skulle foregå, og det var derfor ikke behov for nøyaktige koordinater. Situasjonen har imidlertid endret seg, og i dag har man behov for og muligheter til å håndtere helt nøyaktig angivelse av det aktuelle området.

Krav til mer nøyaktig angivelse av omfang av den aktiviteten som meldes

Det er praksis blant rettighetshaverne å kun angi selve det området hvor innsamlingen skal foregå. Arbeidsgruppen foreslår at det innskjerpes at hele området som inngår i selve innsamlingsaktiviteten oppgis i forbindelse med melding av undersøkelsen. Undersøkelsesområdet må derfor omfatte alt nødvendig areal fartøyet trenger for;

- innskyting (kalibrering) til undersøkelsen,
- oppnå full fold dekning, og
- for å snu og lignende.

Formålet med forslaget er at det ikke skal være grunnlag for tvil om hvor den seismiske undersøkelsen skal finne sted. Fartøyet vil ikke ha adgang til å foreta petroleumsaktivitet utenfor det meldte området.

Testing og kalibrering av det seismiske utstyret må også meldes dersom denne aktiviteten er petroleumsaktivitet, jf. kap. 5.5.

En fare ved krav om nøyaktig angivelse av område og innskjerping av krav og kontroll med dette er at rettighetshavere vil søke om langt større områder enn de strengt tatt har behov for. Dette viser seg å være et problem allerede i dag. I den forbindelse foreslås det at Oljedirektoratet gjør en vurdering av en melding med hensyn på om størrelsen på området som angis er nødvendig sett opp mot formålet med undersøkelsen.

Gjennomgang av andre opplysninger i meldingen

Gruppen har vurdert om det kan foretas en opprydding i de opplysninger som i dag meldes i forbindelse med den enkelte undersøkelse. Kravet til angivelse av formålet med den enkelte undersøkelse foreslås i den forbindelse fjernet, da en ikke kan se at det er bruk for slik angivelse. Formålet skal være avklart med Oljedirektoratet i forbindelse med at undersøkelsestillatelsen utstedes. Kravet om å angi type undersøkelse (2D, 3D, elektromagnetisk, mv.) anses fortsatt hensiktsmessig at tas med. Gruppen finner videre å fortsatt kreve at koordinatene må angis i geografisk målestokk, da det i fiskerinæringen ikke anvendes UTM-koordinater.

Endring av undersøkelser

Mengden av meldinger om seismiske undersøkelser på norsk sokkel er økende. Av ulike årsaker er det ofte behov for endring av undersøkelsen etter at det er gitt tilbakemelding fra Oljedirektoratet om et tokt. Det anslås at ca. 50 % av undersøkelsene endres før de er fullført. Arbeidsgruppen er enig om at det må stilles krav i forbindelse med innsending av melding om endring av tid og/eller sted for den seismiske undersøkelsen. Det er imidlertid viktig at det er samsvar mellom praktiske behov fra rettighetshaverne og hensynet til fiskeriinteressene, herunder ressursbiologiske hensyn.

Det fremgår av petroleumsforskriften § 6 sjette ledd at: ”*Dersom aktiviteten ikke avsluttes til oppgitt tidspunkt, skal rettighetshaver sende ny melding om varighet for aktiviteten til myndighetene som angitt i første ledd.*”

I de fleste tilfeller antas det å være tilstrekkelig med en frist på ti virkedager for melding om endring av tid og sted for undersøkelsen. Vesentlig forskyvning i oppstart (ny tid, nytt område) vil kreve ny fullstendig behandling.

Det foreslås at det innføres en generell frist på ti virkedager for endringsmeldinger. Gruppen foreslår at dette gjøres ved å ta inn et nytt nr. 3 i ressursforskriften § 4.

Oljedirektoratet anbefales å innføre rutiner for egenvurdering av meldinger om seismiske undersøkelser. På denne måten vil man bedre kunne sikre at opprinnelig melding om tid og sted for undersøkelsen er av rimelig omfang.

Konklusjon og forslag til tiltak

Det er behov for en mer entydig og tydelig benevnelse av den enkelte undersøkelse, og det foreslås at ressursforskriften § 4 nr.1 endres i tråd med dette. For å lette arbeidet med identifisering, foreslås det at et entydig surveynavn oppgis først, både i forbindelse med melding av den enkelte undersøkelse og på ukemeldingen. Hjemmel for dette foreslås innarbeidet i en ny § 12 a.

Det er behov for en mer presis angivelse av området for den enkelte undersøkelse, og det foreslås at ressursforskriften § 4 nr.1 endres slik at hele undersøkelsesområdet (blokk og nødvendig antall geografiske hjørnekoordinater, minst 4) angis.

Det er behov for å understreke at all relevant aktivitet som planlegges utført i forbindelse med undersøkelsen må oppgis i meldingen, herunder areal for nødvendig kalibrering og testing av utstyr. Det samme gjelder det areal som kreves for å snu fartøyet.

Kravet til angivelse av formålet med undersøkelsen foreslås fjernet fra meldingen.

Det er behov for særskilt regulering av melding om endring av undersøkelser. Det foreslås at det i ressursforskriften § 4 tas inn et nytt punkt 3 hvor det reguleres hvordan endring av tid og/eller sted for undersøkelsen skal foretas. Det foreslås blant annet at det innføres en generell frist på ti virkedager for endringsmeldinger.

Forslag til ny tekst i ressursforskriften § 4 og ny § 12 a er gitt i vedlegg 1.

5.1.2. Traséundersøkelser og andre grunnundersøkelser

Innledning og dagens situasjon

Traséundersøkelse og andre grunnundersøkelser (herunder borestedsundersøkelser) har et annet formål enn en tradisjonell seismisk undersøkelse. Aktiviteten utføres for å få kunnskap om topografien på bunnen og kunnskap om undergrunnen ned til et begrenset dyp for å kunne plassere en innretning eller en rørledning forsvarlig (grunn gass- problematikk blant annet). I forkant av boring av en brønn utføres en borestedsundersøkelse.

Kravet om å utføre slike undersøkelser følger av sikkerhetsregelverkets regler om forundersøkelser i aktivitetsforskriften § 13. Her heter det at *"Før innretninger plasseres, skal det utføres nødvendige forundersøkelser som sikrer forsvarlig installering, bruk og disponering av innretningene"*. Undersøkelser kan skje ved bruk av enklere undersøkelsesmetoder og utstyr og fartøy med ROV. Undersøkelsene skjer gjerne på et mer begrenset område og over et relativt kort tidrom.

Da traséundersøkelser og andre grunnundersøkelser ikke innebærer en undersøkelse etter petroleum, ref. petroleumsloven § 1-6 bokstav a og e, er disse aktivitetene regulert i egne bestemmelser, jf. petroleumsforskriften § 30 og ressursforskriften § 7. Petroleumsforskriften § 30 inneholder krav om å sende inn nærmere angitte opplysninger før oppstart av en undersøkelse. Bestemmelsen setter videre en grense for hvor dypt en kan utføre boringer for slike undersøkelser. Aktiviteten er en petroleumsaktivitet under en utvinningstillatelse.

Borestedsundersøkelser har til hensikt å avdekke om det er en eventuell sikkerhetsrisiko i øvre del av undergrunnen før en boring, spesielt knyttet til grunn gass. Som en del av slike undersøkelser, benyttes "lettseismikk" med betydelig mindre volum på luftkanoner enn for konvensjonell seismikk. Området som dekkes er typisk 5x5 km i utstrekning (20 linjer), og det tar noen få dager å dekke området. Utstyret er imidlertid svært væravhengig pga. krav om lav bølgehøyde, så fartøyet ligger ofte lenge og venter på gunstige værforhold. I den grad det er mulig, søkes det derfor om et større område som inneholder flere lokaliteter, slik at operasjonen kan foregå mest mulig fleksibelt.

Arbeidsgruppens vurderinger

Arbeidsgruppen har spesielt diskutert forhold knyttet til borestedsundersøkelser og behov for fiskerikyndig person.

Petroleumsforskriften § 30 angir et krav om å sende en meddelelse om navn på fiskerikyndig person, men sier ikke noe om det grunnleggende spørsmålet om i hvilke tilfeller kravet om å ha fiskerikyndig person gjelder. Det har utviklet seg en hensiktsmessig praksis der det er gjort unntak for bruk av fiskerikyndig person der dette åpenbart ikke har vært nødvendig.

Konklusjon og forslag til tiltak

Etter gruppens mening bør reguleringen med hensyn til bruk av fiskerikyndig person presiseres bedre, slik at krav til fiskerikyndig person forbeholdes de tilfeller der det er nødvendig av hensyn til fiskeriaktivitet i området. Det foreslås en regel tilsvarende den som er tatt inn i ressurforskriften § 5 andre ledd for undersøkelsesaktivitet. Den har følgende ordlyd: ”Fartøy som foretar seismiske undersøkelser, skal ha fiskerikyndig person om bord når det er nødvendig av hensyn til fiskerivirksomheten i området. I tvilstilfeller har Oljedirektoratet avgjørende myndighet”.

Det foreslås en tilsvarende regel som denne i petroleumsforskriften § 30 ved at ”seismiske undersøkelser” erstattes med ”traséundersøkelser og andre grunnundersøkelser”.

Det er i bestemmelsen i dag ikke krav om kunngjøring eller melding om endret tidspunkt for avslutning og sluttmelding for traséundersøkelse og andre grunnundersøkelser. Gruppen mener det er grunn til å ta inn et krav om endringsmelding hvis tid, varighet og område for en traséundersøkelse eller andre grunnundersøkelser endres. Det foreslås også at det gis en positiv vedtakshjemmel for Oljedirektoratet til å bestemme tid, område og nærmere forutsetninger for gjennomføring av den enkelte traséundersøkelse og grunnundersøkelse. Det siste er en konsekvens av endringene som er foreslått i forskriften § 6.

På bakgrunn av det ovenstående foreslås ny tekst i petroleumsforskriften § 30 som gitt i vedlegg 1.

5.1.3. Høringsuttalelser

Oljedirektoratet innhenter som ansvarlig myndighet uttalelser fra:

- Fiskeridirektoratet (gir uttalelse om fiskeriaktivitet)
- Havforskningsinstituttet (gir uttalelse om ressursbiologiske forhold)
- Fellesoperativt hovedkvarter (FOHK Komsjø)

Oljedirektoratets tilbakemeldingsbrev med høringsuttalelser sendes i dag også til Norges Fiskarlag.

Gruppen har diskutert om det er ønskelig å utvide antallet høringsinstanser. Det er enighet om at dette fortsatt bør være en myndighetshøring, da de ulike interessene blir tilstrekkelig ivaretatt på denne måten. Det foreslås at meldingen gjøres offentlig tilgjengelig.

5.1.4. Kunngjøringer

Innledning og dagens situasjon

Før oppstart av den enkelte undersøkelse kunngjør Oljedirektoratet undersøkelsesområdet, tidsperioden, kallsignal til fartøyet mv i ”Etterretning for sjøfarende” og fiskeripressen. I tillegg legges samme informasjon ut på Oljedirektoratets nettsted (www.npd.no). Kunngjøring i ”Etterretninger for sjøfarende” tilligger egentlig rettighetshaverne, jf. petroleumsforskriften § 6 tredje ledd.

Dersom det skjer endring i undersøkelsen, blir denne oppdatert på nettstedet.

Arbeidsgruppens vurderinger

Fiskerinæringen har gitt uttrykk for at det fortsatt vil være behov for kunngjøringer i fiskeripressen, og at Oljedirektoratet må standardisere kartene som brukes for å informere om aktivitet. Disse innspillene blir ikke videre drøftet i arbeidsgruppen, men vil bli ivaretatt av Oljedirektoratet.

For Fiskeridirektoratet er det to forhold som er vesentlig når det gjelder kunngjøring og informasjonsvirksomhet:

- Fiskeridirektoratets regionkontor skal ha kunngjøringen tilsendt.
- Kunngjøringen må få et identifikasjonsmerke (eks. surveynavnet) som gjør det lett å knytte kunngjøringen opp mot de enkelte undersøkelser. Dette er ivaretatt gjennom den endringen som foreslås i ressursforskriften § 4, jf. kap. 5.1.

”Etterretninger for sjøfarende” kommer ut hver 14. dag. Dette gjør det vanskelig å fange opp meldinger om endringer i undersøkelser. Arbeidsgruppen er derfor enig om at dette ikke er et hensiktsmessig verktøy for kunngjøring av undersøkelser eller endringsmeldinger så lenge fiskere er en vesentlig del av målgruppen for kunngjøringene.

Det foreslås at Oljedirektoratet etablerer et søkesystem hvor man kan søke på et bestemt geografisk område og et bestemt tidsrom og få informasjon om eventuelle seismiske undersøkelser som skal foregå. Dette vil også være et godt system for at målgruppen kan være oppdatert i forhold til endringer av undersøkelsen. Oljedirektoratet har allerede satt i gang et arbeid med tanke på å systematisere denne informasjonen. Tilbakemeldingene har vist at det er et stort behov for et slik system. Arbeidet anbefales derfor slutført så snart som mulig. Det vil fortsatt være behov for kunngjøringer i fiskeripressen.

Konklusjon og forslag til tiltak

Det foreslås at kravet til rettighetshaverne i petroleumsforskriften § 6 tredje ledd om kunngjøring i ”Etterretninger for sjøfarende” tas ut av forskriften.

Oljedirektoratet skal etablere et søkesystem der man kan søke på et bestemt geografisk område og et bestemt tidsrom og få informasjon om eventuelle seismiske undersøkelser som skal foregå.

5.2. Fiskerikyndige

Av hensyn til fiskeriaktivitet i området skal det som hovedregel være en fiskerikyndig person om bord i det seismiske fartøyet under hele undersøkelsen, jf. ressursforskriften § 5. I samme forskrift er det også klargjort at den fiskerikyndige skal ha en rådgivende rolle innen sitt fagområde. Arbeidsgruppen er enig om at bruken av fiskerikyndige personer på fartøy som foretar seismiske undersøkelser er en hensiktsmessig ordning som bidrar til å redusere faren for konflikt mellom fiskeriene og seismiske undersøkelser.

Arbeidsgruppen har vurdert følgende forhold rundt fiskerikyndige:

- Den fiskerikyndiges rolle
- Organisasjon/lojalitetsforhold
- Kompetanse/opplæring
- Godkjenning
- Kontakt med myndigheter

- Rapportering
- Krav til antall
- Servicefartøy

5.2.1. Den fiskerikyndiges rolle

Innledning og dagens situasjon

I ressursforskriften § 5 heter det følgende; ”Den fiskerikyndige skal ha en rådgivende funksjon innenfor sitt fagområde”.

Den fiskerikyndige har til hovedoppgave å formidle aktivitetsbilde av fiskeriene i operasjonsområdet til skipets ledelse på forespørsel og når han finner det riktig å informere på eget initiativ. Han skal således informere om driftsmønster og fartøybevegelser som særpreger hver redskapsgruppe, samt bidra i kommunikasjonen mellom fiskefartøy og seismikkfartøyet. På denne måten skal den fiskerikyndige bidra med råd overfor skipets ledelse med formål å hindre at konflikter oppstår.

Fra seismikkindustriens side og de fiskerikyndige er det ikke registrert synspunkt på den nåværende rollen med en rådgivende funksjon. Fra deler av fiskerinæringen har det fremkommet en del synspunkter i retning av økt myndighet for den fiskerikyndige, og det har vært trukket paralleller til en inspektørrolle.

Arbeidsgruppens vurderinger

Arbeidsgruppen har diskutert forholdet rundet den fiskerikyndiges rolle. En endring av denne til inspektørstatus vil etter gruppens oppfatning reise mange nye problemstillinger som også vil være knyttet til organiseringen. Ansvar for å etterleve gjeldende regelverk vil uansett ligge til rettighetshaver og skipets ledelse.

Konklusjon og forslag til tiltak

Gruppen mener at den rådgivende rollen samsvarer best med de oppgavene den fiskerikyndige er satt til å utføre om bord på et seismisk fartøy. Det foreslås derfor at den rådgivende rollen videreføres, samtidig som det bør vurderes iverksatt tiltak som støtter opp om denne rollen, og som kan resultere i økt forståelse og respekt for den fiskerikyndige om bord. Dette innebærer en vurdering av følgende forhold:

- Klargjøre funksjonen/rollen i forhold til myndighetssiden, herunder etablere kontaktpunkt på land (5.2.5).
- Vurdere strukturen rundt tillatelsene, herunder klargjøring av den fiskerikyndiges rolle.
- Beskrive kommandolinjene på fartøyet og hos oppdragsgiver, herunder forholdet til toktleder/partychief (5.2.2).
- Sette krav om at det skal foreligge prosedyrer/regler hos rettighetshaver i forhold til samhandling med fiskerikyndig.
- Rapporteringen fra fiskerikyndige (5.2.6).
- Øke den fiskerikyndiges kompetanse gjennom obligatorisk kurs (5.2.3).
- Det forutsettes at den fiskerikyndige deltar i planleggingen av undersøkelsen (oppstartsmøte).

Med hensyn til den fiskerikyndiges rolle, vil gruppen foreslå at det tas inn i ressursforskriften § 5 at den fiskerikyndige skal sikres en fri og uavhengig stilling ved utøvelse av egen funksjon. Han skal derved lettere kunne gi sin faglige vurdering uten å bli utsatt for noen form for press fra rettighetshaver eller ledende personell om bord. Det skal etableres rutiner og prosedyrer som beskriver den enkeltes rolle om bord og som den fiskerikyndige skal forholde seg til. Den fiskerikyndiges funksjon og rolle skal også være klargjort for andre. Det gjelder allerede et krav til styringssystem i petroleumsvirksomheten som skal sikre at regelverk og krav følges. Det vises til petroleumsforskriften kap. 8, §§ 56-58. Her fremgår det at det skal være etablert et styringssystem for å sikre etterlevelse av myndighetskrav. Systemet skal ha som hovedmål å bidra til å sikre og forbedre kvaliteten på det arbeid som utføres i petroleumsvirksomheten. Styringssystemet skal angi gjeldende myndighetskrav og i nødvendig utstrekning omfatte interne krav til og rutiner for etterlevelse av myndighetskrav. Videre skal styringssystemet omfatte interne krav til og rutiner for organisering, ansvarsfordeling, myndighetsfordeling internt hos den enkelte og mellom rettighetshaver og andre deltakere i petroleumsvirksomheten, herunder kompetanse, ressurser og arbeidsutførelse hos den som etablerer styringssystemet. Styringssystemet skal dokumenteres for å sikre at gjeldende myndighetskrav etterleveres. Det skal jevnlig gjennomgås og om nødvendig oppdateres for å sikre samsvar med kravene.

På bakgrunn av det ovenstående mener gruppen at kravene til styringssystem allerede innebærer at det skal foreligge interne krav til og rutiner for etterlevelse av myndighetskrav også på dette området som vil omfatte interne krav til og rutiner for organisering, ansvarsfordeling, myndighetsfordeling internt hos den enkelte og mellom rettighetshaver og andre deltakere i petroleumsvirksomheten, Den fiskerikyndiges posisjon og funksjon skal derved også være klargjort gjennom styringssystemet.

5.2.2. Organisering/lojalitetsforhold

Innledning og dagens situasjon

Den som skal utføre en seismisk undersøkelse på norsk sokkel er ansvarlig for å velge ut én fiskerikyndig fra en samlet liste over fiskerikyndige. Det er således både seismikkselskap og operatørselskap som er brukerne av fiskerikyndige. Som høringsinstans anmoder Fiskeridirektoratet om bruk av fiskerikyndig personell under tilnærmet alle seismiske undersøkelser. Valgt fiskerikyndig skal endelig klareres for det spesifikke oppdrag og tidsperiode av Fiskeridirektoratet. Det foreligger ingen restriksjoner knyttet til utvelgelse av fiskerikyndig for det enkelte oppdrag. Den fiskerikyndige godtgjøres av oppdragsgiver. Fiskerikyndige er selvstendig næringsdrivende, og mange har tilhørighet i etablerte formidlingselskap. Høsten 2007 ble den første interesseorganisasjonen for fiskerikyndige stiftet.

Fra fiskerisiden har det blitt hevdet at dagens ordning med fri utvelgelse av fiskerikyndige og avlønning fra oppdragsgiver kan gi grunnlag for å stille spørsmål ved lojalitetsforholdet for den fiskerikyndige i forhold til hans rolle. Fra seismikkindustriens side hevdes det at de i første rekke søker fiskerikyndige med erfaring og god lokalkunnskap for området hvor undersøkelsen utøves.

Om lag 90 % av de seismiske undersøkelsene i dag har utgangspunkt i utvinningstillatelse. Det vil si at fiskerikyndige engasjeres av rettighetshaverne til en utvinningstillatelse. StatoilHydro, som opererer en stor del av undersøkelsene, opplyser at selskapet nå

utelukkende engasjerer fiskerikyndige gjennom formidlingsselskap. Dette gjøres ved at selskapet melder inn hvilke fartøy det er behov for fiskerikyndige på, og til hvilke tidsperioder i løpet av ett år. Det vil således være tilfeldig hvilken fiskerikyndig som plasseres på hvilket fartøy. Denne måten å engasjere fiskerikyndige på blir mer og mer vanlig også hos de øvrige selskapene.

Arbeidsgruppens vurderinger

Arbeidsgruppen har diskutert den gjeldende organiseringen og forholdet rundt lojalitetskonflikter. Gruppen ser at dagens ordning rundt avlønning kan gi grunnlag for å stille spørsmål om lojalitet, men samtidig er det ikke et erfaringsmessig grunnlag for å trekke konklusjoner i den retning. Erfaringer tyder på at den fiskerikyndige er lojal i forhold til sin rådgivende rolle som fiskerifaglig ekspert. Det vil i første rekke være lojalitetsbånd mellom fiskerikyndig og mannskapet på det enkelte fartøy som er uønsket. Den praksis som har utviklet seg i dag med hensyn til å engasjere fiskerikyndig, medfører at det er mer og mindre tilfeldig hvilken fartøy den fiskerikyndige plasseres på. Derfor anser arbeidsgruppen muligheten for at uheldige lojalitetsbånd oppstår for å være meget liten. Dersom man fra fiskerihold opplever at visse fiskerikyndige ikke ivaretar deres interesser, har fiskerne anledning til å rapportere det til Fiskeridirektoratet. Dersom slike forhold kan knyttes til samme person gjentatte ganger, bør det være mulighet for å inndra godkjenning.

Konklusjon og forslag til tiltak

Arbeidsgruppen ser det ikke ønskelig å byråkratisere ordningen med rekruttering av fiskerikyndige. Det bør også være viktig å opprettholde en fri konkurranse blant kvalifiserte fiskerikyndige.

Ut fra det ovenstående konkluderer arbeidsgruppen med at dagens praksis bør videreføres.

5.2.3. Kompetanse/opplæring

Innledning og dagens situasjon

Hvorvidt en person er kvalifisert og kan bli tatt opp i registeret over fiskerikyndige blir i dag vurdert av Fiskeridirektoratet i henhold til ressursforskriften § 6. Det er ingen spesifikke krav til opplæring av de fiskerikyndige utover at de blir tildelt en veiledningsmanual utarbeidet av Fiskeridirektoratet. Manualen ble sist oppdatert høsten 2005 og består i hovedsak av forhold knyttet til utøvelsen av rollen, organisering, kontaktmuligheter, rapportering og relevante forskrifter.

Arbeidsgruppens vurderinger

Betydelig økning av seismisk aktivitet på norsk sokkel, krav til regelverkkunnskap, språk, rapporteringsrutiner og metode for konflikthåndtering fremtvinger et helt klart behov for økt kompetanse for å inneha rollen som fiskerikyndig. Arbeidsgruppen er enig om at den fiskerikyndige må tilføres kompetanse utover det minimumskrav som er angitt i ressursforskriften § 6.

Konklusjon og forslag til tiltak

Arbeidsgruppen foreslår at det innføres et obligatorisk kurs for å bli godkjent som fiskerikyndig, og at det innarbeides et nytt punkt om dette i ressursforskriften § 6. Det er i første rekke fiskere som søker om å bli fiskerikyndige. Erfaring har vist at fiskeri- og navigasjonskunnskap anses som tilfredsstillende etter gjeldende vurderingskriterier. Gruppen

foreslår at fiskerikyndige må tilføres en bredere kompetanse ut over området fiskerikunnskap og navigasjon, særlig om Oljedirektoratets rammeverk (dvs. regelverk, prosedyrer, rapporteringskrav, kommandolinjer, konflikthåndtering), seismisk aktivitet, egen rolle, men også fiskerilovgivningen. Det er enighet i arbeidsgruppen om at det er viktig at både Oljedirektoratet og Fiskeridirektoratet deltar med sin kunnskap og erfaring under kurset. Med basis i at det meste av opplæringsbehovet tilligger Oljedirektoratets ansvarsområde, mener gruppen at ansvaret for opplæringen bør legges til Oljedirektoratet. Forholdet rundt finansiering av opplæringen anses ikke som en del av gruppens mandat.

Gruppen foreslår videre at gjeldende kvalifikasjonskriterier, jf. ressursforskriften § 6, skal være inntakskriterier på kurset. Det foreslås videre at kurset skal ha en avsluttende kontroll med test (bestått/ikke bestått). Således vil et bestått kurs gi automatisk godkjenning som fiskerikyndig. Begge direktoratene bør være involvert i eksamensprosedyren.

Arbeidsgruppen har utarbeidet et forslag til kursinnhold (vedlegg 3), der det må trekkes inn annen kompetanse og synspunkter før endelig innhold utformes. Gruppen antar at kursvarighet på ca. tre dager vil være tilstrekkelig.

Videre vil gruppen foreslå at dagens veiledningsmanual for den fiskerikyndige revideres. Med arbeidsgruppens forslag til økt formalisering av ansvarsområder i tilknytning til innsamling av seismikk, bør en ny manual bli utarbeidet av Fiskeridirektoratet og Oljedirektoratet i fellesskap.

Veiledningsmanualen foreligger i dag bare på norsk. Representanter for fiskerikyndige har gitt uttrykk for at det er behov for at manualen også foreligger på engelsk om bord. Dette fordi det i mange tilfeller er behov for å orientere skipsmannskap om den fiskerikyndiges oppgaver, samtidig som mannskapet ikke behersker norsk. Arbeidsgruppens vurdering er at relevant regelverk skal finnes i engelsk utgave om bord, og at det av den grunn ikke er strengt tatt nødvendig å ha denne manualen tilgjengelig i engelsk utgave. På den annen side ser gruppen at den fiskerikyndige kan ha et behov for å bedre kommunikasjonen om bord. På det grunnlaget vil gruppen anbefale at det kreves at den fiskerikyndiges manual foreligger om bord i engelsk utgave som en uoffisiell oversettelse.

Forslag til ny tekst i ressursforskriften § 6 er gitt i vedlegg 1.

5.2.4. Godkjenning

Innledning og dagens situasjon

Med basis i ressursforskriften går det ikke klart frem at det skal foreligge noen ”godkjenning” av fiskerikyndige. I ressursforskriften uttrykkes det at den fiskerikyndige må som hovedregel være aktiv fisker og/eller ha nødvendige kunnskaper med hensyn til (jf. ressursforskriften § 6):

- de farvannene det seismiske fartøyet skal operere i,
- den fiskeriaktiviteten som foregår i det aktuelle farvannet,
- navigasjon,
- seismisk datainnsamling,
- det norske og det engelske språk.

Arbeidsgruppens vurderinger

I ressursforskriften kommer det heller ikke klart frem hvem som skal vurdere hvorvidt ovennevnte kriterier er oppfylt slik at søker kan virke som fiskerikyndig. Fiskeridirektoratet har imidlertid hatt et ansvar for å ajourføre listen over fiskerikyndige og således påtatt seg et ansvar for godkjenningen, selv om dette ikke er klart nedfelt i regelverket. Denne ordningen har fungert greit, men erfaring har vist at det ikke er noen god måte å vurdere praktiske kunnskaper på et teoretisk grunnlag.

Når det gjelder gruppens forslag knyttet til godkjenning av fiskerikyndig, henger dette nært sammen med forslag om kompetanse/opplæring. Ved opprettelsen av et obligatisk kurs for den fiskerikyndige vil en avsluttende kontroll med test og bestått resultat gi automatisk godkjenning. Fiskeridirektoratet skal fortsatt ha ansvaret for ajourføringen av listen med fiskerikyndige med basis i resultat fra kurset. Gruppen ser ikke behov for å sette krav til obligatoriske oppfriskningskurs etter godkjent gjennomføring av kurset så lenge gjeldende aktivitetskrav (jf. ressursforskriften § 6) etterleves.

Konklusjoner og forslag til tiltak

Gruppen foreslår at klareringen av fiskerikyndige etter en regional fiskerikompetanse videreføres i tråd med Fiskeridirektoratets organisatoriske ansvarsområder, jf. vedlegg 2. Dette begrunnes med at den fiskerikyndige skal ha en best mulig regional kunnskap om fiskeriene.

5.2.5. Kontakt med myndigheter

Innledning og dagens situasjon

I Fiskeridirektoratets veiledningsmanual for den fiskerikyndige heter det at ”Ved konfliktsituasjoner av mer alvorlig karakter skal Fiskeridirektoratet (Bergen og region som har klarert den fiskerikyndige) varsles så snart som mulig.” I nevnte manual er også Oljedirektoratet og Kystvakten oppgitt som kontaktmuligheter.

Arbeidsgruppens vurderinger

Arbeidsgruppen har vurdert det som ikke hensiktsmessig å videreføre varslingsplikten slik den er beskrevet i manualen. Dette fordi at konflikt er et subjektivt forhold som vanskelig lar seg definere. Et mislighold av plikten til å varsle myndighetene ved konflikter på havet er derfor vanskelig å følge opp.

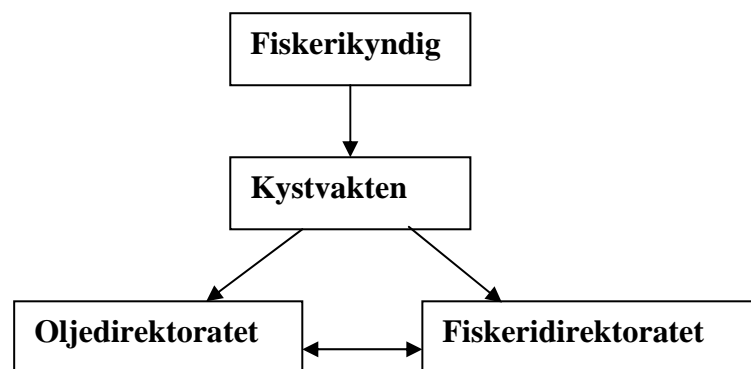
Gruppen er imidlertid enig om at det fortsatt må være en mulighet for den fiskerikyndige å konferere med myndighetene i situasjoner der det er usikkerhet om tolking av regelverket, eller der det er mulige arealkonflikter. Med utgangspunkt i at Oljedirektoratet er ansvarlig myndighet for seismiske undersøkelser på norsk sokkel, mener arbeidsgruppen at nåværende varslings- og kontaktrutiner for den fiskerikyndige må endres. Det bør legges til rette for at en endret rutine også kan anvendes av andre som har tilsvarende kontaktbehov.

Konklusjon og forslag til tiltak

Gruppen ser det som viktig å utarbeide en varslingsplan som inkluderer ansvarlig myndighet og relevante etater og hensynet til døgkontinuerlig kontaktmulighet. Gruppen har drøftet økt samarbeid og inkludering av Kystvakten i en slik varslingsplan. Inkludering av Kystvakten vil imidlertid kreve en formell godkjenning fra Sjef Kystvakt, men på grunnlag av foreløpige

drøftelser med representanter for Kystvakten vil gruppen foreslå følgende varslingsplan (Fig. 5.2):

- 1) Fiskerikyndig skal kontakte Kystvakten ved Kystvaktsentralen på Sortland ved mulige arealkonflikter. Kystvaktsentralen er tilgjengelig hver dag, hele døgnet.
- 2) Oljedirektoratet og Fiskeridirektoratet etablerer faste kontaktpunkter som er tilgjengelige (for Kystvakten) i arbeidstiden.
- 3) Ved behov skal Kystvakten kontakte Oljedirektoratet, som ansvarlig forvaltningsmyndighet for de seismiske undersøkelsene.
- 4) Kystvakten og Oljedirektoratet skal ha mulighet til å formidle/konferere med Fiskeridirektoratet.
- 5) Kontaktpersoner i Oljedirektoratet.
- 6) Kontaktpersoner i Fiskeridirektoratet.

Figur 5.2. Flytskjema – varslingsplan.

Arbeidsgruppen foreslår at det etableres en formell samarbeidsavtale mellom Oljedirektoratet, Fiskeridirektoratet og Kystvakten.

5.2.6. Rapportering

Innledning og dagens situasjon

Ifølge ressursforskriften § 21 har den fiskerikyndige plikt til å føre loggbok. I veiledningsmanualen for den fiskerikyndige går det klart frem hvilket format loggboken skal føres i og hvilke opplysninger som skal fremkomme. Loggbokføringen er i dag delvis mangelfull hos enkelte, og må forbedres.

Videre skal den fiskerikyndige ifølge § 21 i ressursforskriften sende kopi av loggboken til Oljedirektoratet, Fiskeridirektoratet og Fiskeridirektoratets regionkontor i det aktuelle

området. I veiledningsmanualen for den fiskerikyndige er fristen for innsending av rapport satt til senest to uker etter at den fiskerikyndige har avsluttet oppdraget.

Arbeidsgruppens vurderinger

Gruppen mener at begge myndighetene har ansvar for evaluering og oppfølging, men det er Oljedirektoratet som har ansvaret for å agere utad mot rettighetshaver. Likeledes må loggbokføring som ikke er i tråd med veiledningsmanualen, for sen innsending og manglende loggbok etc. følges opp i sterkere grad.

Konklusjoner og forslag til tiltak

Gruppen foreslår at ressursforskriften § 21 endres til å inkludere frist for innsending av loggbok. Fristen settes til senest to uker etter endt oppdrag. Norges Fiskarlag ønsker å få oversendt loggbøkene, og arbeidsgruppen anbefaler at det blir lagt til rette for det.

Med basis i ordinær loggbokføring er det vanskelig å synliggjøre fiskeriaktiviteten som har vært i området på oversiktlig måte. Gruppen vil derfor foreslå at den fiskerikyndige skal fylle ut et tilleggsskjema med basis i loggbokføringen. Tilleggsskjemaet skal bidra til å synliggjøre aktiviteten i området på en bedre måte. Det skal frembringe opplysninger om for eksempel antall fartøy i området, antall fartøy man har vært i kontakt med, ubesvarte anrop og antall konflikter. Opplysningene skal føres per døgn og således bearbeides og presenteres på en statistisk måte. Forslag til utforming av skjema er vedlagt (vedlegg 4).

5.2.7. Krav til antall

Innledning og dagens situasjon

Som høringsinstans anmoder Fiskeridirektoratet nesten alltid om bruk av fiskerikyndig personell på seismiske undersøkelser. Uten at dette kommer klart frem er det da underforstått at seismikkfartøyet skal bemannes med en fiskerikyndig. I noen særlige tilfeller anmodes om bruk av to fiskerikyndige. Dette begrunnes med et ekstraordinært behov for at fiskerikyndig kompetanse skal være operativt tilgjengelig hele døgnet.

Arbeidsgruppens vurderinger

Arbeidsgruppen vil foreslå at denne praksisen ikke endres, men at det som hovedregel skal være en fiskerikyndig om bord og to ved ekstraordinære tilfeller hvor det blir vurdert som nødvendig.

Konklusjon og forslag til tiltak

Det har vært en økende tendens til at navigasjonsoffiserer på seismiske fartøy med fiskerbakgrunn søker godkjenning som fiskerikyndige. Etter gruppens syn er disse rollene ikke forenlig på samme tidspunkt og vil derfor foreslå å spesifisere i regelverket at rollen som fiskerikyndig person ikke kan kombineres med andre stillinger om bord i et seismisk fartøy. Dette anses dekket i det forslaget til endring i ressursforskriften § 5 som er omtalt i kap. 5.2.1.

5.2.8. Servicefartøy

Innledning og dagens situasjon

I forbindelse med utøvelse av seismiske undersøkelser brukes det i de fleste tilfeller servicefartøyer. Disse fartøyene brukes blant annet ved utlegging av kabler. Det kan også

være nødvendig å bruke slike fartøy for å gjøre seg kjent med det området seismikkfartøyet skal passere som supplement til radar, radio- og navigasjonsutstyr. Hensikten er å skaffe seg oversikt over eventuell fiskeriaktivitet i området, herunder å observere faststående og flytende fiskeredskap som kan være lagt ut. Servicefartøy brukes i tillegg ofte til andre formål som forsynings- og tilbringertjeneste etc.

Bruken av servicefartøy kan være med på å sikre at seismikkfartøyet har den nødvendige oversikt over aktivitet i området. Det er viktig ut fra kravet om forsvarlig avstand til pågående fiskeriaktivitet. Det gir også muligheter til at en aktivt kan varsle andre fartøyer om den pågående undersøkelsesaktivitet dersom fartøy ikke svarer på anrop osv.

Det er ikke oppstilt noe krav om å bruke slike fartøyer direkte i petroleumsregelverket.

Det blir hevdet at mye av konfliktene med servicefartøy i dag skyldes at det anvendes utenlandske fartøy av dårlig standard, språkproblemer, manglende kommunikasjonsutstyr og manglende kjennskap til norsk lovgivning på området.

Fra fiskerisiden er det uttrykt ønske om at norske fiskefartøy kan få adgang til å delta i aktiviteten.

Problemstilling

Gruppen har diskutert følgende spørsmål knyttet til servicefartøy:

- Krav til fiskerikyndig person om bord.
- Kan det tilrettelegges for at norske fiskefartøy kan nyttes som servicefartøy.
- Kan det settes krav til kommunikasjonsutstyr og språkkunnskaper hos mannskap om bord i fartøy som brukes som støtte til fartøy som utfører seismisk kartlegging.

Krav til fiskerikyndig person om bord

Det er i dag ikke krav til fiskerikyndig bemanning på servicefartøy. Spørsmålet har vært drøftet med ulike interesseparter, og det er ikke framkommet argumenter for at det bør stilles et slikt krav. Gruppen foreslår derfor at i den grad servicefartøyene deltar i gjennomføringen av seismiske undersøkelser, må dette skje i samråd med fiskerikyndig på seismikkfartøyet.

Bruk av norske fiskefartøy som service fartøy

Ifølge Sjøfartsdirektoratet er det ingen ting i veien for at et fiskefartøy innhenter nødvendige sertifikater for å utføre oppdrag som service- og vaktfartøy, men dette har konsekvenser for kostnader og bemanning. I tillegg kan fartøyet kun sertifiseres som det ene om gangen. Det er utenfor gruppens mandat å gå inn på mulige endringer i sjøfartsregelverket for å oppnå en fleksibilitet i forhold til bruk av fiskefartøy med registrering som fiskefartøy for utøvelse av slik virksomhet. Gruppen vil imidlertid anbefale at overordnet myndighet vurderer å forfølge problemstillingen for å gjøre det lettere å benytte norske fiskefartøy.

Krav til kommunikasjonsutstyr og språkkunnskaper hos mannskap om bord

Det er ikke oppstilt noe krav om å bruke servicefartøyer i petroleumsregelverket. Ressursregelverket oppstiller heller ikke krav til bygging av fartøyer og tekniske krav for øvrig.

Fartøy som utfører seismiske undersøkelser og eventuelle servicefartøyer er etter begrepsbruken i petroleumsloven å anse som et ” forsynings- og hjelpefartøy” og underlagt en mer begrenset reguleringsmulighet etter petroleumsloven. Det som kan omfattes, er

fartøyfunksjoner i den grad slike funksjoner kan karakteriseres som petroleumsvirksomhet. Hvilke krav som kan oppstilles, må dermed underlegges en begrensning i forhold til petroleumsfunksjonen. Hvis en ønsker å oppstille krav til operasjon og fartøy som skal utføre en seismisk undersøkelse, må disse kunne begrunnes i behovet for å gjennomføre selve innsamlingen av geologisk informasjon.

For all petroleumsvirksomhet gjelder et krav om forsvarlig virksomhet, jf. petroleumsloven § 10-1 første ledd første punktum. Det vil også omfatte bruk av fartøyer for innsamling av geologisk informasjon og andre fartøyer som brukes som en nødvendig og integrert del av en operasjon.

Servicefartøyene må, på samme måte som moderfartøyet, utvise aktsomhet i forhold til fiskeriaktivitet og faststående og flytende fiskeredskap, jf. ressursforskriften § 5 første ledd og saltvannsfiskeoven § 14.

Brukes fartøyene aktivt som en integrert del av operasjonen, forutsettes det at oppgaver og funksjon beskrives som en del av rettighetshavers styringssystem, jf. petroleumsforskriften kap. 8, § 56. Styringssystemet skal dokumentere etterlevelse av myndighetskrav og skal i nødvendig grad omfatte interne krav til og rutiner for organisering, ansvarsfordeling, myndighetsfordeling internt hos den enkelte og mellom rettighetshaver og andre deltakere i petroleumsvirksomheten.

Det er primært den fiskerikyndige som skal være bindeledd mellom besetningen om bord på det seismiske fartøyet og eventuelle fiskefartøy. Bruken av servicefartøy må derfor ikke komme i konflikt med den fiskerikyndiges funksjon.

Maritimt regelverk setter krav til radioanlegg og radiotjeneste, alt etter type fartøy og fartsområde. For lasteskip med største lengde enn 15 meter og derover for fartsområde 1 eller større, gjelder forskrift om radiokommunikasjon av 17. desember 2004 nr. 1856. Forskriften regulerer krav til radioutrustning og radiosikkerhets sertifikat. Denne forskriften er også gitt anvendelse for yrkesfartøy mindre enn 15 meter som i kraft av sitt virke må utøve operasjonell radiokommunikasjon (slepebåter, losfartøy m.m.). Det er gjort unntak fra forskriften for hjelpefartøy som opererer sammen med sitt moderfartøy. Det forutsettes at de fartøyene som brukes til hjelpefartøy utfører flere tjenester, og at det derfor ikke er et hjelpefartøy med begrenset bruk, jf. ”opererer sammen med” i nevnte forskrift over.

Konklusjon og forslag til tiltak

Det anses ikke som hensiktsmessig å sette et generelt krav til fiskerikyndig person om bord på servicefartøy. Gruppen foreslår at i den grad servicefartøyene deltar i gjennomføringen av seismiske undersøkelser, må dette skje i samråd med fiskerikyndig på seismikkfartøyet.

Det er utenfor gruppens mandat å gå inn på mulige endringer i sjøfartsregelverket for å oppnå en fleksibilitet i forhold til bruk av fiskefartøy med registrering som fiskefartøy for utøvelse av slik virksomhet. Gruppen vil imidlertid anbefale at overordnet myndighet vurderer å forfølge problemstillingen.

For å kunne anvende servicefartøyer innenfor rammen av denne virksomheten må fartøyet ha kommunikasjonsutstyr og mannskap som kan forholde seg til moderfartøy, den fiskerikyndige person og fiskefartøyer i områdene de passerer. Dette vil igjen forutsette at mannskap på

servicefartøyet har språkkunnskaper som gjør dette mulig, jf. nevnte forsvarlighetskrav. De må også ha kjennskap til og etterleve regelverket og rutiner som er styrende for virksomheten.

5.3. Areakonflikter

Innledning og dagens situasjon

En arealkonflikt oppstår når to eller flere parter ikke kan drive ønsket aktivitet til samme tid og i samme område. Dette medfører at en av partene må vike. Det må skilles mellom arealkonflikter på planleggingsstadiet og faktiske arealkonflikter som oppstår under fiske og innsamling av seismikk.

Areakonflikt mellom aktivitet rundt innsamling av seismikk og fiskeriaktivitet oppstår i første omgang når det meldes en seismisk undersøkelse på samme sted og til samme tid som det er planlagt fiskeriaktivitet. Denne situasjonen søkes avklart gjennom saksbehandlingsreglene rundt melding om seismiske undersøkelser, hvor Fiskeridirektoratet på forhånd avgir en uttalelse til undersøkelsen med basis i forventet fiskeriaktivitet i området. I de fleste tilfeller unngås arealkonflikt på planleggingsstadiet ved at rettighetshaver tilpasser seg disse tilrådingene. Dersom rettighetshaver ikke følger tilrådingen, kan Oljedirektoratet treffe vedtak om stansing eller utsettelse av petroleumsvirksomhet med hjemmel i petroleumsloven § 9-5 andre ledd. Videre stilles det normalt krav om fiskerikyndig om bord på det seismiske fartøyet.

Det nevnes her at arbeidsgruppen har foreslått å øke den fiskerikyndiges kompetanse, og å endre saksbehandlingsprosedyrene rundt oppstart av seismiske undersøkelser fra meldingsplikt til krav om positivt vedtak fra Oljedirektoratet. Dette vil være med på å redusere faren for arealkonflikt mellom aktivitet rundt innsamling av seismikk og fiskeriaktivitet på planleggingsstadiet.

Fiskeriaktiviteten kan imidlertid variere fra år til år, og er kontinuerlig styrt av fiskens tilgjengelighet samt endring i fiskerireguleringer og markedsforhold. Forberedende saksbehandling kan derfor ikke alltid fange opp og ta nødvendige hensyn til faktisk fiskeriaktivitet i de områdene hvor seismiske undersøkelser er planlagt gjennomført i tråd med melding til Oljedirektoratet. Areakonflikter kan dermed oppstå.

Denne type arealkonflikter kan bestå i konflikt rundt fysisk hindring i form av at det seismiske fartøyet eller fiskefartøyet ikke kan ferdes der hvor de har planlagt uten fare for sammenstøt. Dette gjelder også plassering av faststående eller flytende fiskeredskap. Fra fiskerisiden oppleves også arealkonflikt i form av reduserte fangstrater i områder hvor det foregår seismiske undersøkelser, såkalt skremmeeffekt. Forskning har vist at skremmeeffekten er reell, og at den kan variere på bakgrunn av ulike faktorer som bunnforhold, temperatur og fiskeart.

Arbeidsgruppens vurdering

Tiltak for å unngå arealkonflikter gjennom saksbehandlingsprosedyren forut for selve undersøkelsen er behandlet under kap. 5.1., 5.2. og 5.4. I dette kapittelet behandles først spørsmålet om forrang. Deretter foretas det en nærmere vurdering av spørsmålet om det i gjeldende regelverk er tatt høyde for hensynet til skremmeeffekt ved innsamling av seismikk, og eventuelt hvilken betydning dette får for håndhevelse av regelverket.

Omtalen av henholdsvis saltvannsfiskeloven og kommende havressurslov samt ressursforskriften er gjort av den myndighet som har forvaltningsansvaret for det aktuelle lovverk.

Spørsmål om forrang

Når det gjelder spørsmålet om forrang, er problemstillingen om det med hjemmel i saltvannsfiskeloven eller petroleumsloven med tilhørende forskrifter kan hevdes fortrinn for seismiske fartøy eller fiskefartøy/-redskap ved en arealkonflikt. Først behandles situasjonen hvor fiskefartøy er i aktivt fiske eller redskap satt ut i sjøen før det seismiske fartøy har startet undersøkelsen. Deretter behandles de situasjoner hvor fiskefartøy ankommer et fangstfelt hvor det allerede pågår seismisk undersøkelse.

Som beskrevet i NOU 2005:10 til ny lov om forvaltning av viltlevande marine ressurser (havressurslova) side 176-177, foreligger det i dag alminnelige ulovfestede aktsomhetsnormer som gjelder generelt ved ferdsel på høstingsfelt. I tillegg har lovgiver gitt ulovfestede særbestemmelser som oppstiller konkrete handlingsnormer i tilknytning til erstatnings- og straffeansvar ved høsting på havet. Særreglene er både generelle for alle fartøy som opptrer på et fiske- eller høstingsfelt, og spesielle for fiske med enkelte redskapstyper. Særreglene har som formål å oppfordre til nødvendig aktsomhet blant fartøy på feltet og gi kjøreregler for ferdsel og bruk av redskaper ved fiske/høsting, som bidrar til at sammenvikling av redskap eller annen hindring av fangsmuligheter unngås. Etter lov av 3. juni 1983 nr. 40 om saltvannsfiske m.v. § 2 tredje ledd, forutsetter loven at Kongen må ha bestemt at disse bestemmelsene også skal gjelde for annen virksomhet enn fiske. Dette ble gjort ved kgl.res. 10. august 1984 nr. 1552.

I ot.prp. nr. 20 (2007-2008) om lov om forvaltning av viltlevande marine ressurser (havressurslova) er bestemmelsens virkeområde foreslått tatt inn i forslag til § 3 tredje ledd hvor det heter at:

”Føresegnene i kapittel 5 jf. kapittel 11 og 12, gjeld også for anna aktivitet enn den som er nemnd ovanfor, når slik aktivitet har innverknad på hausting og anna utnytting av viltlevande marine ressurser og tilhøyrande genetisk materiale”.

I merknaden til bestemmelsen (se s. 179) er det presisert at bestemmelsen gjelder all skipstrafikk som påvirker høstingen.

Under forslaget til havressurslova kapittel 5 finner man forslag til § 24 ”reglar om aktsemd”.

Forslag til § 24 skal erstatte lov av 3. juni 1983 om saltvannsfiske § 14, § 15 og § 17 som gir regler om aktsomhet på høstingsfeltet. I merknaden til § 24 fremgår at:

”Plikta til å vera aktsam gjeld for ”den som kjem til haustingsfelt” og omfattar såleis alle typar fartøy, sjøfly og annan ferdsel til sjøs, uavhengig av om vedkommande driv hausting eller ikkje, innanfor ramma av reglane for det personelle verkeområdet for lova i § 5. Dette er ei vidareføring av gjeldande rett, jf. Rt. 1995 side 189 og Rt. 1996 side 376 om at reglane om aktsemd etter saltvassfiskelova gjeld for alle som kjem til eit fiskefelt.”

Det er ikke gjort særskilt unntak for petroleumsaktivitet og dermed kan det slås fast at saltvannsfiskeloven § 14 og forslag til havressurslov § 24 begge omfatter petroleumsvirksomhet, herunder seismisk aktivitet.

Saltvannsfiskeloven § 14 slår fast at:

”Den som kommer til fiskefelt hvor redskap er satt ut, skal gjøre seg kjent med hvor redskapen står.

Fartøy må ikke manøvrere eller plasseres slik at fangstredskaper skades eller unødig utsettes for fare eller at fangstmuligheter unødig hemmes. Denne aktsomhetsplikt gjelder også under setting, sleping eller trekking av redskaper.

Det er forbudt å hindre eller ødelegge fangstmuligheter ved skyting, støy o.l.”

Forslaget til havressurslova § 24 lyder:

”Den som kjem til haustingsfelt der reiskapar er sette ut, skal gjere seg kjend med kvar reiskapane står. Alle skal fare frem slik at haustingsreiskapar ikke vert skadde eller utsette for fare.

Det er forbode å hindre eller øydeleggje høvet til hausting med skyting, støy eller anna utilbørleg framferd.”

Bestemmelsen legger en klar oppfordring til aktsomhet på de fartøy som kommer til et fiskefelt der det foregår aktivt fiske. I dette må innfortolkes at fiskefartøy som er i aktivt fiske har forrang foran andre fartøy som kommer til fiske- eller høstingsfeltet, herunder også seismiske fartøy. Kravet til aktsomhet og derav forrang anses å gjelde selv om det seismiske fartøyet har tillatelse til å drive seismisk undersøkelse i samme område.

Regelen er gitt i lovs form og regulerer særlig forholdet til fiskefartøy som driver fiske og fangst. Regelen må derfor anses å ha høy rettskildemessig vekt.

Når det gjelder ressursforskriften § 5 første ledd, lyder det:

”Fartøy som foretar seismisk undersøkelse, skal holde forsvarlig avstand til fartøy som driver fiske og fra faststående og flytende fiskeredskap. Særlig aktsomhet skal utvises når større ansamlinger av fiskefartøy observeres.”

Saltvannsfiskeloven § 14 (havressurslova § 24) og ressursforskriften § 5 gir altså forrang for fiskefartøy som er i aktivt fiske når arealkonflikt oppstår.

Ser man nærmere på spørsmålet om forrang der hvor fiskefartøy ankommer et fangstfelt hvor det allerede pågår seismisk undersøkelse, er rettstilstanden mer uavklart.

Saltvannsfiskeloven og forslag til havressurslov behandler i hovedsak kravet til aktsomhet i forhold til pågående fiskeri. Det kan derfor hevdes at det ikke gjelder samme krav til forrang for fiskefartøy i denne situasjonen.

Dersom det oppstår fare for sammenstøt mellom seismisk fartøy og fiskefartøy, kommer sjøveisreglens bestemmelser om vikeplikt til anvendelse, jf. forskrift 1. desember 1975 om forebygging av sammenstøt på sjø. Arbeidsgruppen ønsker ikke å gå nærmere inn på forståelsen av denne forskrift, da den ligger utenfor myndighetsområdet til Oljedirektoratet og Fiskeridirektoratet. Det kan imidlertid slås fast at oppsto faren for sammenstøt som følge av at det var pågående fiskeriaktivitet i området, må det seismiske fartøyet avslutte aktiviteten.

Hensynet til skremmeeffekt

Når det gjelder hensynet til skremmeeffekt, har forskning i dag slått fast at fisk påvirkes av metoden anvendt for innhenting av seismiske data. Det er samtidig viktig å presisere at forskning også har vist at den såkalte skremmeeffekten varierer på bakgrunn av blant annet ulike arter, temperaturen i havet og bunnforholdene hvor undersøkelsen foregår.

Havforskningsinstituttet har etter anmodning fra arbeidsgruppen gitt en tilrådning om minste avstand mellom seismiske fartøy og fiskefelt (se vedlegg 5 med brev fra Havforskningsinstituttet datert 23. januar 2008). Havforskningsinstituttet har vurdert at skremmeavstand fra seismisk fartøy til et fiskefelt der det foregår et fiskeri er:

- *"For 2D- og 3D- undersøkelser (typisk store luftkanonfelt) å bruke 20 nautiske mil (ca. 37 km)"*.
- *"For borestedsundersøkelser (typisk enkel luftkanon) å bruke 5 nautiske mil (ca. 9 km)"*.

I arbeidsgruppens dialogmøte med næringene 26. mars 2008 ble det imidlertid presisert at det er stor forskjell i skremmeavstand mellom 2D og 3D undersøkelser.

Arbeidsgruppen legger til grunn at forskning har vist at skremmeeffekten av seismiske undersøkelser påvirker fiskens adferd og bidrar til reduserte fangstrater i området hvor seismiske undersøkelser pågår. Alt etter hvor langt skremmeeffekten rekker vil omfanget av arealkonflikter kunne øke. Arbeidsgruppen finner det videre viktig å presisere at den ikke har tatt stilling til hvor lang den faktiske skremmeavstanden er i forhold til det enkelte fiskeri.

Når arbeidsgruppen har lagt til grunn at seismiske undersøkelser har skremmeeffekt på fisk er spørsmålet om regelverket som regulerer forholdet mellom seismisk aktivitet og fiskeriaktivitet tar hensyn til dagens forskningsresultater, og hvilken virkning dette eventuelt får for håndhevelsen av regelverket.

Saltvannsfiskeloven § 14 om forbud mot å hindre fangstmuligheter ved skyting, støy og lignende kan spores tilbake til blant annet lov av 17. juni 1955 om saltvannsfiskeriene. Denne loven hadde som formål å samle større deler av fiskerilovgivning, og bestemmelsen om aktsomhet på høstingsfeltet var en videreføring av allerede gjeldende regelverk, jf. ot.prp. nr. 51 (1954). Hensynet til seismiske undersøkelser og dens skremmeeffekt på fisk var følgelig ikke særskilt nevnt av lovgiver ved utforming av bestemmelsen. I forslaget til havressursloven § 24 er tilsvarende bestemmelsen om forbud mot å hindre eller ødelegge fangstmuligheter tatt inn. Bestemmelsen er ment som en videreføring av saltvannsfiskeloven § 14.

Forholdet til skremmeeffekt er heller ikke særlig vurdert her. Bestemmelsen er imidlertid foreslått videreført i en tid da seismikk er et kjent begrep i likhet med spørsmålet om skremmeeffekt, og bestemmelsens ordlyd må antas å omfatte innsamling av seismisk data.

På bakgrunn av kunnskap om virkningen av seismiske undersøkelser på fisk, og dermed denne aktivitetens betydning for fiskerens fangstmuligheter, finner man det riktig at denne kunnskapen må vurderes som et relevant moment i forhold til saltvannsfiskeloven § 14 og forslaget til havressurslov § 24. En slik forståelse anses ikke som å gå ut over bestemmelsens formål.

Dette medfører imidlertid ikke at all seismikk er forbudt, men at det må foretas en konkret vurdering i hvert enkelt tilfelle av muligheten for skremmeeffekt.

Det ligger videre begrensninger i bestemmelsens virkeområde, både i forhold til at aktiviteten skal *"hindre eller ødelegge"* fangstmuligheten og at dette må skyldes *"utilbørleg framferd"*, jf. forslaget til havressurslov § 24. Sistnevnte er ansett som å tilsvare gjeldende § 14 andre ledd hvor det fremgår at fangstmuligheter ikke skal *"unødig hemmes"*.

I forbudet mot å "hindre eller øydeleggje" fangstmuligheten for det enkelte fartøy ligger en naturlig forståelse av at ikke enhver reduksjon av fangsten kan anses som at fangstmuligheten er omfattet av forbudet. En viss tålegrense må innfortolkes.

I ot.prp. nr. 20 (2007-2008) side 197 er det presisert at begrepet "*utilbørleg*" innebærer at forbudet ikke vil ramme uskyldig adferd som tilfeldigvis hindrer høstingen. Dette legges også til grunn for begrepet "*unødig*", jf. saltvannsfiskeloven § 14 andre ledd.

Fartøy som driver seismisk undersøkelse i tråd med tillatelsen fra Oljedirektoratet kan som utgangspunkt ikke anses å innebære "*utilbørleg framferd*" eller "*unødig*" hemme fangstmuligheter.

På bakgrunn av dagens kunnskap om skremmeeffekt av seismiske undersøkelser kan det allikevel ikke hevdes at man har opptrådt tilstrekkelig aktsomt dersom den seismiske aktiviteten med tillatelse fra Oljedirektoratet ikke tar hensyn til fiskefartøy i aktivt fiske og kunnskap om virkningen av denne aktiviteten.

Man anerkjenner likevel at det er stor usikkerhet rundt denne kunnskapen, noe som kan gjøre det vanskelig å forholde seg til bestemmelsen både for seismikknæringen og fiskerinæringen.

Når det gjelder petroleumsregelverket, skal seismiske fartøy ifølge ressursforskriften § 5 holde "forsvarlig avstand" til pågående fiske mv. Bestemmelsen er en videreføring av forskrift for fiskerikyndig person om bord i seismisk fartøy av 11. oktober 1991. Begrepet "forsvarlig avstand" er i merknadene til denne forskriften § 1 andre ledd omtalt som en generell regel om at seismisk fartøy skal holde seg i forsvarlig avstand fra fiskefartøyer. Bestemmelsen relateres til sjøveisreglene i de samme merknadene. Også merknadene i gjeldende forskrift omtaler regelen knyttet opp mot sjøveisreglene.

Kravet om forsvarlig avstand sammen med kravet om å ha fiskerikyndig person om bord har sitt rettslige utgangspunkt i petroleumsloven § 10-1 andre ledd, tidligere § 45 andre ledd. Nevnte bestemmelse sier at petroleumsvirksomheten ikke unødig eller i urimelig grad skal vanskeliggjøre eller hindre fiske og annen næringsvirksomhet.

I dette ligger det at petroleumsvirksomheten vil ha konsekvenser for annen virksomhet i havområdene over kontinentalsokkelen, men at disse ikke må ha unødige eller urimelige konsekvenser for disse næringene.

Andre typer konsekvenser ved seismiske undersøkelser i forhold til fiske og ressursbiologiske ressurser utover forrang tas hensyn til på flere nivå. Blant annet ved at aktivitet ikke skal skje eller at det gjelder begrensninger. Også før en konkret undersøkelse skal starte vil det foreligge uttalelser fra Fiskeridirektoratet og Havforskningsinstituttet, og som igjen tillegges vekt ved gjennomføringen av undersøkelsen.

Dersom en trekker inn skremmeeffekt som grunnlag for "forsvarlig avstand", gis regelen et helt annet innhold. En slik utvidelse av en rettsregel uten et klart grunnlag i forarbeider eller direkte i ordlyden bør ikke skje.

Spørsmålet om hvordan en skal forholde seg til en skremmeeffekt er først og fremst et spørsmål som må løses forvaltningsmessig. Når en har avklart dette, kan en så avklare hvordan lovverket eventuelt skal tilpasses det resultat en har kommet fram til.

Konklusjon og forslag til tiltak

Arbeidsgruppen er enig i at fiskefartøy som er i aktivt fiske har forrang foran andre fartøy som kommer til fiske- eller høstingsfeltet, herunder seismiske fartøy, selv om de har tillatelse til å foreta seismisk undersøkelse i samme området, jf. saltvannsfiskeloven § 14 og ressursforskriften § 5.

Dersom fiskefartøy og seismisk fartøy som foretar undersøkelser allikevel skulle komme opp i en arealkonflikt hvor det oppstår fare for sammenstøt, skal sjøveisreglene komme til anvendelse. Oppstår situasjonen som følge av at det var pågående fiskeriaktivitet i området, må det seismiske fartøyet da avslutte aktiviteten.

Arbeidsgruppen er enig om at det er dokumentert at seismiske undersøkelser har skremmeeffekt på fisk. Fiskeridirektoratet har vurdert at hensynet til skremmeeffekt er et relevant moment i forståelsen av saltvannsfiskeloven § 14 og forslag til havressurslov § 24. Oljedirektoratet har vurdert at hensynet til skremmeeffekt ikke er omfattet av petroleumsregelverket. Spørsmålet om hvordan regelverket skal forholde seg til skremmeeffekten er et viktig spørsmål som snarest må få en avklaring. Slik regelverket er utformet i dag, må hensynet til skremmeeffekt ivaretas gjennom Fiskeridirektoratets uttalelse ved melding om seismiske undersøkelser. Arbeidsgruppens forslag til endring av saksbehandlingsprosedyrene fra dagens meldingsplikt til krav om positivt vedtak fra Oljedirektoratet vil øke betydningen av blant annet Fiskeridirektoratets tilrådning, da den vil gi myndighetene en sterkere styring med aktiviteten rundt innsamling av seismikk, og vil etter arbeidsgruppens mening dermed bidra til å redusere faren for arealkonflikt mellom seismikk-aktivitet og fiskeriaktivitet.

Forvaltningsmyndighetene har imidlertid manglet råd med tilstrekkelig konsensus fra ansvarlige forskningsmiljø til å anvende skremmeeffekt som et element i sine vedtak. Med basis i uttalelse fra Havforskningsinstituttet den 23. januar 2008 kan skremmeeffekten vurderes som betydelig (9 – 37 km), men arbeidsgruppen er kjent med at den kan variere, og at det finnes ulike syn i forskningsmiljøene.

Arbeidsgruppen vil derfor foreslå at det nedsettes en egen gruppe bestående av relevante forskningsmiljø, fiskerinæringen, petroleumsnæringen og forvaltningen. Gruppen skal innen rimelig tid:

- Klargjøre kunnskapsstatus for skremmeeffekt på fisk og marine pattedyr.
- Avgi et samlet råd til forvaltningen for nærmere angivelse av skremmeeffekt som skal legges til grunn for praktisering i forholdet mellom fiske/fangst og seismiske undersøkelser.
- Foreta en vurdering av hvordan lovverket eventuelt skal tilpasses det resultatet en har kommet fram til.

Dette arbeidet er viktig for å sikre fortsatt god sameksistens mellom næringene.

5.4. Oppfølging av avvik

5.4.1. Innledning

Det er reist kritikk mot håndhevelsen av regelverket knyttet til seismiske undersøkelser. Fiskerne sammenligner regelverket som gjelder fiske og regelverket for undersøkelser etter petroleum. De etterlyser en mer konsekvent håndhevelse og oppfølging av aktiviteten. Gruppen er enig i at enkeltsaker må følges opp. Det gjelder også eventuelle lovbrudd. Gruppen er imidlertid usikre på omfanget av eventuelle hendelser som skal ha funnet sted.

På denne bakgrunn har gruppen drøftet problemstillingene, og mener at det er riktig å se på regelverket når det gjelder virkemidler og håndhevelse. Oljedirektoratet har vurdert om regelverket gir de nødvendige virkemidler, og om virkemidlene kan brukes effektivt i forhold til de krav som er oppstilt for utøvelse av virksomheten.

Dette kapittelet beskriver først virkemiddelapparatet som ressursmyndigheten har når det gjelder undersøkelsesaktivitet med bruk av seismiske fartøyer. Virkemidler forstås i denne sammenheng i vid forstand, slik at det omfatter hele det regulerte system, og ikke bare enkeltelementer som rene sanksjoner som bruk av straff i forhold til regelverksbrudd osv. Deretter foretas en drøfting av virkemidler og virkemiddelbruk, en beskrivelse av dagens oppfølging, og til slutt arbeidsgruppens forslag til tiltak.

5.4.2. Beskrivelse av virkemiddelapparatet

Oversikt over det regulerte system

Gjeldende regelverk er gitt ved:

- Lov om petroleumsvirksomhet av 29. november 1996 nr. 72 (pl), kapittel 2, undersøkelsestillatelse og kapittel 3, utvinningstillatelse mv.
- Forskrift til lov om petroleumsvirksomhet av 27. juni 1997 nr. 653 (pf), kapittel 2.
- Forskrift for ressursforvaltningen i petroleumsvirksomheten (ressursforskriften) av 18. juni 2001 (rf), kapittel 2.

Med en undersøkelse etter petroleumsløven mener vi geologiske, petrofysiske, geofysiske, geokjemiske og geotekniske aktiviteter, herunder grunne boringer, samt drift og bruk av innretning i den utstrekning den anvendes til undersøkelse (pl § 1-6 bokstav e).

Fartøy som driver seismiske undersøkelser er ikke en innretning. Betydningen av dette skal vi komme tilbake til der det er nødvendig.

Vitenskapelige undersøkelsestillatelser foretas i medhold av lov om vitenskapelige undersøkelser. Innsamling av seismikk i henhold til en vitenskapelig tillatelse er ikke underlagt petroleumregelverket.

Trasé- og andre grunnundersøkelser (for eksempel borestedsundersøkelser) er underlagt egne regler.

Myndighet, pliktsubjekt etc

Petroleumsloven § 10-3, petroleumsforskriften § 81 og ressursforskriften § 30 angir hvem som er myndighet. Oljedirektoratet er kompetent myndighet og har nødvendig tilsynshjemmel knyttet til seismiske undersøkelser. Lov- og forskriftsbestemmelser kan følges opp med enkeltvedtak (for eksempel pålegg).

Rettighetshavere og andre har plikt til å etterleve loven, forskrifter og vedtak gitt i medhold av loven (pl § 10-6). Regelverket er preseptorisk og straffesanksjonert.

Tillatelsessystemet

Seismiske undersøkelser er underlagt krav om tillatelse. Det følger av petroleumsloven at ingen andre enn staten kan drive petroleumsvirksomhet uten de nødvendige tillatelser, godkjenninger og samtykker som kreves i medhold av petroleumsloven (pl § 2-1).

Undersøkelser kan utøves:

- enten under en undersøkelsestillatelse (i åpnede områder og begrenset til de områder selve tillatelsen definerer (ikke en eksklusiv rett)). Oljedirektoratet fastsetter området for undersøkelsene og undersøkelsenes art (i formularet),
- eller under en utvinningstillatelse. For utvinningstillatelsen er området begrenset av området for utvinningstillatelsen (eksklusivt for utvinningstillatelsen som hovedregel).

I hovedtrekk kan de forskjellige elementer i regelverket knyttet til seismiske undersøkelser beskrives slik:

- Virksomheten krever en tillatelse og det kan settes begrensninger med hensyn til type aktivitet og vilkår for utøvelse av aktivitet under den enkelte tillatelse.
- Det kan ifølge petroleumsloven fastsettes nærmere vilkår i forskrift for utøvelse av virksomheten. (Slike forskrifter er gitt.)
- Undersøkelsestillatelsen skal angi det området den omfatter (pl § 2-2).
- Undersøkelsestillatelse gis for 3 kalenderår med mindre det fastsettes en annen varighet (pl § 2-1 tredje ledd), lengre eller kortere (er nå satt til ett år). Det betales gebyr per kalenderår: Normalt vil det ikke bli utstedt en undersøkelsestillatelse for kortere tidsrom enn ett år slik regelverket er i dag.
- Undersøkelsestillatelsene kan avgrenses til særskilt type aktivitet. Oljedirektoratet kan etter pf § 4 sette som vilkår for undersøkelsestillatelsene at det skal gis opplysninger om salg eller bytte av undersøkelsesresultater og sette vilkår for utførelse av undersøkelsene.
- Tillatelsene kan i særlige tilfelle tilbakekalles, jf. pl § 10-13 første ledd - Kongen i statsråd kan tilbakekalle tillatelse gitt etter petroleumsloven under særskilt gitte forutsetninger.
- Den enkelte undersøkelse skal meldes til angitte myndighetsorganer før oppstart og ved forlengelser i tid (pf § 6 og rf § 4). Det kreves sluttmelding.
- Det gjelder særlige krav til aktsomhet i forhold til fiskeriaktivitet. Pl § 10-1 fastslår at petroleumsvirksomheten ikke unødvendig eller i urimelig grad må vanskeliggjøre eller hindre skipsfart, fiske, luftfart eller annen virksomhet, eller volde skade eller fare for

skade på rørledninger, kabler eller andre undersjøiske innretninger. Av rf § 5 første ledd fremgår det at fartøy som foretar seismisk undersøkelse, skal holde forsvarlig avstand til fartøy som driver fiske og fra faststående og flytende fiskeredskap. Særlig aktsomhet skal utvises når større ansamlinger av fiskefartøy observeres.

- Når det foreligger særlige grunner, kan departementet fatte vedtak om at petroleumsvirksomheten stanses i nødvendig utstrekning eller sette særlige vilkår for fortsettelse. Pl § 9-5 andre ledd gir hjemmel for å utsette eller stanse seismiske undersøkelser, eventuelt sette vilkår for videre aktivitet.
- Regelverket er straffesanksjonert, jf. pl § 10-17 og pf § 87 (bøter eller fengselsstraff/foretaksstraff, jf. staffeloven (strl) § 27 og kap. 3 a).
- Departementet kan ved gjentatte overtredelser av lov eller forskrift pålegge midlertidig stans i virksomheten (reglene om tvangsmidler, pl § 10-16 tredje ledd).
- Pl § 10 -16 siste ledd - Fartøy eller luftfartøy som overtrer bestemmelser eller pålegg gitt i eller i medhold av loven, kan tilrettevises, bortvises eller oppbringes til norsk havn. Dette er tvangshjemmelen.

Om undersøkelsestillatelsene

Oljedirektoratet er etter delegasjon fra Olje- og energidepartementet (OED) gitt myndighet til etter søknad å tildele juridisk person eller fysisk person hjemmehørende i en EØS-stat tillatelse til undersøkelse etter petroleum i begrensede områder av havbunnen eller i dens undergrunn.

Tildeling av undersøkelsestillatelser skal skje på grunnlag av saklige og objektive kriterier samt de krav og vilkår som følger av regelverket. Ytterligere vilkår etter en tillatelse skal begrunnes i behovet for å sikre at petroleumsvirksomheten i området for tillatelsen gjennomføres på en god måte.

Oljedirektoratet utsteder undersøkelsestillatelsene som inneholder et sett med standardvilkår som skal gjelde for undersøkelsene. I tillegg til standardvilkårene kan det settes individuelle vilkår for tillatelsen dersom det er saklig grunn til det.

En undersøkelsestillatelse gir etter gjeldende praksis rett til undersøkelse etter petroleum innenfor alle områder som er åpnet for petroleumsvirksomhet. Den gir ikke enerett til undersøkelse i de områder som er nevnt i tillatelsen og heller ikke fortrinnsrett ved tildeling av utvinningstillatelse. Det kan tildeles utvinningstillatelse til andre, eller gis tillatelse etter pf § 4-3 i områder som omfattes av undersøkelsestillatelser. Den gir ikke rett til undersøkelser i områder som omfattes av en utvinningstillatelse uten at dette på forhånd er avtalt med rettighetshaverne til tillatelsen. Vanligvis inngås slik avtale på grunnlag av retningslinjer som er utarbeidet av Oljeindustriens Landsforening.

Det er gitt nærmere forskrifter om hva søknad om undersøkelsestillatelse skal inneholde, hva en slik tillatelse omfatter og de nærmere vilkår for tillatelsen, jf. pf kap. 2.

Av pf § 4 fremgår følgende:

- Undersøkelsestillatelsen gir rett til å foreta geologiske, petrofysiske, geofysiske, geokjemiske og geotekniske aktiviteter (lik definisjonen i pl § 1-6 bokstav e).
- Det kan foretas grunne boringer til en dybde som fastsettes av Oljedirektoratet.
- Oljedirektoratet kan begrense den enkelte undersøkelsestillatelse til å gjelde bestemte typer undersøkelser.
- Oljedirektoratet kan sette som vilkår for undersøkelsestillatelse at det skal gis

opplysninger om salg eller bytte av undersøkelsesresultater og sette vilkår for utførelse av undersøkelsene.

Departementet kan gi rettighetshaver som innehar undersøkelsestillatelse samtykke til andre undersøkelser.

Det utstedes et tillatelsesformular for undersøkelsestillatelser som presiserer en del forhold og vilkår som gjelder for utøvelse av aktiviteten under tillatelsen. Det brukes et standard-formular, men det er ikke lovmessig noe til hinder for å tilpasse tillatelsen mer individuelt.

Om utvinningstillatelsene

En utvinningstillatelse gir en eksklusiv rett til å foreta undersøkelse etter petroleum innenfor det tildelte areal. I formularet for tildeling av en utvinningstillatelse (med vedlegg) er det ikke tatt inn tilsvarende bestemmelser som fremgår av formularet for undersøkelsestillatelsene. I den grad formularet for undersøkelsestillatelser regulerer virksomheten strengere, eventuelt mer i detalj enn det som gjelder etter lov og forskrift, vil det kunne bli forskjeller mellom virksomhet utøvd etter utvinningstillatelse og en undersøkelsestillatelse. Gjeldende formular gjenspeiler i hovedsak regelverket, slik at det i praksis vil være sammenfallende krav. Dersom en ønsker mer individuell regulering, må praksis og gjeldende standardformular for utvinningstillatelser endres. I og med at gruppen foreslår en tillatelse til oppstart og videreføring for den enkelt undersøkelse, vil individuell regulering kunne utøves gjennom et slikt vedtak.

5.4.3. Drøfting av virkemidler og virkemiddelbruk

Tillatelse som virkemiddel

Undersøkelsesaktivitet drives i henhold til en tillatelse. Tildeling av tillatelse og vilkår er derfor et effektivt virkemiddel i forhold til at rettighetshaver overholder gitte vilkår og regelverk. Dette gjelder fullt ut for undersøkelsestillatelsen som vil måtte fornyes med jevne mellomrom. Ved alvorlige eller gjentatte brudd på vilkår og/eller regelverk, vil en kunne nekte å gi ny tillatelse. Utvinningstillatelser gis for lengre perioder, og det bør derfor vurderes om det i tillegg til utvinningstillatelsen bør kreves en tillatelse for den enkelte undersøkelse. Det kan også anføres andre grunner til å innføre et vedtak for å kunne gjennomføre den enkelte undersøkelse, jf. avsnitt om brudd på petroleumsforskriften § 6.

Tilbakekallelse

Petroleumsløven har i § 10-13 regler om tilbakekallelse av tillatelse. Ved alvorlig overtredelse eller gjentatte overtredelser av loven eller forskrifter gitt i medhold av den, fastsatte vilkår eller gitte pålegg, kan Kongen tilbakekalle tillatelse etter loven. Denne myndighet er da lagt til Kongen i Statsråd. Utvinningstillatelser tildeles på samme nivå. En kan derfor diskutere om en tilbakekallelse av en undersøkelsestillatelse bør kunne skje på et lavere nivå i forvaltningen. Det påpekes at vilkårene for en tilbakekallelse er strenge, jf. ordlyden i bestemmelsen.

Straffesanksjoner/anmeldelse

Petroleumsløven har en egen straffebestemmelse i § 10-17. I tillegg gjelder bestemmelsene i straffeløven om at også foretaksstraff for juridisk person kan ilegges, jf. lov av 22. mai 1902

nr. 10 (strl.) § 27 jf. kap. 3 a; strl. 2005 kap. 4 og kap. 9. Bestemmelsen i petroleumsloven oppstiller et personlig straffansvar for forsettlig eller uaktsom overtredelse av lovens bestemmelser eller av vedtak som er truffet i eller i medhold av loven. Strafferammen er bøter eller fengsel inntil 3 måneder, eller inntil 2 år under særlig skjerpene omstendigheter, og medvirkning er straffbar. Disse sakene er underlagt offentlig påtale når forholdet er anmeldt.

Dersom de foretatte handlinger rammes av strengere straffebud og det ikke kan reageres på begge forhold, går den generelle regel (her straffeloven) foran spesialreglene (pl). Et eksempel her kan være at dersom det i en formalovertredelse ikke er ført korrekt dagbok etter ressursforskriften, så kan faktisk det kvalifisere til å være dokumentfalsk etter straffelovens bestemmelser.

Det gjelder her som ellers strenge beviskrav i forhold til straffeforfølgelse. Sakene etterforskes og avgjøres av politi og påtalemyndighet. Bøter utstedes av påtalemyndigheten og kan nektes vedtatt, og da skal saken føres for domstolene.

Dersom Kystvakten blir involvert i en pågående konflikt, bistår de politi og påtalemyndighet og samler bevis, og kan foreta den bevissikring de har hjemmel til (blant annet beslag). Når noe er beslaglagt som bevis, har den beslaget er rettet mot stilling som siktet i en sak, og får de rettigheter dette innebærer, jf. strl § 82, (blant annet rett til å la seg bistå av forsvarer på ethvert trinn i saken). Er et foretak siktet, opptrer den person foretaket utpeker.

Brudd på petroleumsforskriften § 6

Rettighetshaver har formelt sett rett til å foreta seismiske undersøkelser etter en foreliggende tillatelse, forutsatt at han sender inn opplysninger etter pf § 6 første ledd til rett tid, jf. også rf kap. 2. Bestemmelsen har sin opprinnelse fra kgl.res. 8. desember 1972 om undersøkelse etter og utnyttelse av petroleum § 9. I merknadene til petroleumsforskriften av 1985 ble det presisert at bestemmelsen i § 6 handler om å gi opplysninger til myndighetene forut for den enkelte undersøkelse. Petroleumsforskriften § 6 første ledd er etter sitt innhold en regel om å sende inn opplysninger til gitte instanser før oppstart av en aktivitet. Tilsvarende skal det etter pf § 6 sjette ledd meldes dersom aktiviteten ikke avsluttes til angitt tid. Det gjelder også krav til ukemeldinger etc.

På bakgrunn av de innmeldte opplysninger skjer det en kontroll og utsjekking mellom de myndighetene som mottar opplysningene. Hvis det ikke kommer inn vesentlige innsigelser til undersøkelsen, bekrefter Oljedirektoratet at undersøkelsen kan skje i henhold til oppstartsmelding. Innsigelser til varslet aktivitet meddeles operatøren for innsamlingen, som normalt retter seg etter de tilrådingene som gis. Formelt må krav om utsatt oppstart, stansing eller utøvelse med restriksjoner gjøres med hjemmel i petroleumsloven § 9-5 andre ledd basert på den nevnte saksbehandling.

Petroleumsforskriften § 6 tredje ledd ble gitt supplerende merknader fra Olje- og energidepartementet ved ny petroleumsforskrift av 1997. Det vises i merknadene til at Oljedirektoratet kan gjøre unntak fra fristene i første og andre ledd. Så sies følgende: ”I tilfelle det gjøres unntak fra fristen, kan undersøkelsen ikke påbegynnes før Oljedirektoratets vedtak om fritak foreligger”.

Ut fra dette kan det fastslås at fem ukers fristen i første ledd er bestemmende for tidligste dato for oppstart, og at oppstart derfor ikke kan skje før dette, med mindre Oljedirektoratet gir

unntak etter tredje ledd. Ut fra krav til håndheving burde regelen ha stått i forskriften.

Et slikt system som beskrevet er lite egnet for strafferettslig håndhevelse/anmeldelse. Brudd på en melderegel vil være et formaldelikt. Det er først når Oljedirektoratet griper inn etter § 9-5 at eventuell videre aktivitet blir klart sanksjonerbar.

Brudd på ressursforskriften § 5 første ledd

Ressursforskriften § 5 første ledd oppstiller en aktsomhetsregel og et krav om at det skal holdes forsvarlig avstand til fartøy som driver fiske og fra faststående og flytende fiskeredskap.

I praksis er det denne regelen, som beskytter fiskeriaktivitet, som er mest aktuell som grunnlag for strafferettslig forfølgning/anmeldelse. Det meldes sporadisk om hendelser der det ikke holdes forsvarlig avstand, men ofte er det motstridende opplysninger som gis. Rent faktisk vil en slik hendelse også kunne omfattes av § 14 i lov 6. mars 1983 nr. 40 om saltvannsfiske m.m. Det er ikke organisert noe kontrollapparat for aktiviteten i havområdene som særskilt er rettet mot denne aktiviteten. Kystvakten har en rolle i gitte situasjoner. Oljedirektoratet har mulighet til å ha personell om bord, men denne muligheten er i liten grad benyttet. Det er mer naturlig å se dette opp mot et eksisterende fiskerioppsyn og den rollen Kystvakten har.

For at Oljedirektoratet skal kunne følge opp slike saker i framtiden, er det behov for faktisk informasjon om oppståtte hendelser og forløp for å kunne vurdere om det er grunnlag for en anmeldelse. Det gjelder i dag ingen direkte melde- eller rapporteringsplikt for rettighetshaver for denne type hendelser. Den fiskerikyndige person har plikt til å rapportere alle forhold av betydning for gjennomføringen av undersøkelsen i forhold til annen virksomhet i området og etterlevelsen av regelverket.

Det skal føres en loggbok som innbefatter opplysninger om eventuell fiskeriaktivitet, kontakt med fartøy i området osv, jf. rf § 21. Beskrivelsen med tidsangivelse bør være slik at det er mulig å rekonstruere eventuelle hendelser fartøyet har vært involvert i. Det antas at det særlig vil være i rettighetshavers interesse å ha rutiner som ivaretar og dokumenterer at aktsomhetsregelen i rf § 5 første ledd overholdes. Det samme gjelder § 14 i saltvannsfiskeloven. Det må i tillegg bemerkes at sjøveisreglene ikke kan påberopes å gi grunnlag for å gi et seismikkfartøy generell forrang, i forhold til de nevnte aktsomhetsbestemmelsene.

Kystvakten har som en av sine oppgaver å bistå i forbindelse med petroleumsvirksomheten. Det vises til ot.prp. nr. 41 (1996-1997) pkt. 3.2.9 og til kystvaktloven § 12. Kystvakten har myndighet til å håndheve bestemmelser gitt i medhold av petroleumsloven og lov av 21. juni 1963 om vitenskapelig utforskning og undersøkelser etter og utnyttelse av andre naturforekomster enn petroleumsforekomster. Kystvaktens myndighet er komplementær og subsidiær i forhold til kontrollmyndighetene. Dersom det innføres en meldeplikt i situasjoner med fare for at det kan oppstå arealkonflikter, for eksempel til Kystvakten, kan det bidra til å hindre konflikt, og samtidig være med å kartlegge de faktiske forhold.

5.4.4. Dagens oppfølging

Meldinger om mulige regelverksbrudd følges opp ved at Oljedirektoratet undersøker saken og ber om dokumentasjon og forklaringer fra de involverte. Disse opplysningene blir sjekket opp

mot ukerapporter, loggbøker etc. Det vil også være aktuelt å be om bistand fra Fiskeridirektoratet, evt. Kystvakten for å innhente faktaopplysninger om mulig.

Ved regelverksbrudd påtales dette. Alvorlige eller gjentakende brudd vil kunne føre til anmeldelse. Praksis til nå har vært at det kun er gitt advarsler.

Oljedirektoratet har følgende virkemiddeltrapp:

- Henstilling.
- Advarsel ved brudd, kombinert med presisering av at krav i regelverket skal følges.
- Varsel om pålegg og pålegg om å følge enkeltbestemmelser/krav.
- Advarsel med varsel om at gjentatte brudd vil kunne føre til anmeldelse.
- Midlertidig stans og tilrettevisning, bortvising eller oppbringelse til norsk havn.
- Tilbakekallelse av tillatelse.
- Konsekvenser for tildeling av nye tillatelser.
- Anmeldelse og eventuell straffeforfølgning.

Det er gruppens vurdering at det finnes tilstrekkelig med virkemidler, men at disse har begrenset rekkevidde dersom ikke resten av regelverket støtter opp om systemet.

5.4.5. Forslag til tiltak

Med bakgrunn i det foranstående vil gruppen foreslå følgende tiltak:

- Oppfølgingen av aktiviteten styrkes.
- Reguleringen av selve aktiviteten gis en mer fastlagt ramme.
- Plikten til å melde en undersøkelse utvides og suppleres med en bestemmelse om at Oljedirektoratet fastsetter område og tid for gjennomføring av den enkelte undersøkelse.
- Plikten til å sende melding bør dekke alle endringer, ikke bare endring av tid for avslutning. Det foreslås at det innføres en tillatelse til oppstart og gjennomføring av undersøkelse, som også må angi at endringer av aktiviteten i forhold til opprinnelig gitte opplysninger ikke kan skje uten at ny klarering foreligger. All aktivitet bør gjøres avhengig av at det foreligger en tillatelse/klarering.

Konkrete forslag til regelverksendringer i ressursforskriften og petroleumsforskriften er gitt i vedlegg 1.

5.5. Testing av utstyr

Innledning og dagens situasjon

Aktiviteten ”testing av seismisk utstyr” omfatter rettslig sett to forskjellige aktiviteter, selv om testingen i det ytre fremstår som én type aktivitet. I utgangspunktet er rutinemessig kalibrering og testing av det seismiske utstyret ikke petroleumsvirksomhet. Dette selv om arbeidet omfatter bruk av luftkanoner. Testingens nærhet i tid og avstand til den egentlige seismiske undersøkelsen er avgjørende for om petroleumsregelverket kommer til anvendelse. Testingen går over til å bli petroleumsvirksomhet dersom den f.eks. utføres på vei mot undersøkelsesområdet, og arbeidet er nødvendig i forbindelse med en konkret undersøkelse.

Innstilling av kammervolumtrykk på luftkanonene for å tilpasses styrken med hensyn til undergrunnen en ønsker å innhente data fra, er naturlig å se på som en del av undersøkelsen, selv om aktiviteten ikke gjennomføres over selve området for undersøkelsen.

Tilsvarende problemstilling oppstår når et fartøy forflytter seg mellom oppdrag med de seismiske kablene ute, eller at kablene er ute mens en er i ventemodus på grunn av været eller lignende. Grunnen til at fartøyet ofte forflytter seg mellom to undersøkelser med kablene ute er at det tar flere dager å ta inn og sette ut seismiske kabler. Mellom oppdrag driver et fartøy ikke petroleumsvirksomhet selv om det sleper kabler.

Konsekvensen av at deler av den aktiviteten som et seismisk fartøy utfører, ikke kan defineres som petroleumsvirksomhet, er at petroleumsløven da ikke kan anvendes. Det har igjen blant annet den følge at det ikke kan kreves fiskerikyndig om bord i fartøyet når det utfører slik aktivitet.

Arbeidsgruppens vurderinger

Arbeidsgruppen har gått gjennom regelverket på ny for å revurdere problemstillingen rundt testing av seismisk utstyr og sleping av kabler mellom oppdrag. En har imidlertid ikke funnet grunnlag for å revurdere tidligere oppfatning av det juridiske grunnlaget. Arbeidsgruppen ønsker imidlertid at seismisk testarbeid i størst mulig omfang reguleres av petroleumregelverket. Dette gjelder også for elektromagnetisk testarbeid.

Når det gjelder testing av utstyr, har gruppen diskutert følgende hovedinndelinger:

1. Testing av utstyr i tilknytning til en konkret undersøkelse.
2. Ren testing av utstyret som sådan, blant annet for å sjekke at det virker.
 - a. Utenfor territorialgrensen.
 - b. Innenfor territorialgrensen.

Den testing som foregår i tilknytning til en konkret undersøkelse (ref. pkt. 1) er petroleumsvirksomhet og reguleres derfor fullt ut av petroleumregelverket.

Ren utstyrstesting (ref. pkt. 2) som ikke er regulert av petroleumsløven bør etter gruppens mening behandles tilsvarende vanlig seismisk aktivitet. Det vil blant annet si at aktiviteten må meldes som en vanlig undersøkelse, og at det er fiskerikyndig person om bord i undersøkelsesfartøyet under testingen, dersom dette anses for å være nødvendig av hensyn til fiskeriaktiviteten i området. Ettersom en ikke kan regulere dette gjennom petroleumsløven, må en søke andre løsninger. En mulig løsning er at de involverte partene blir enig om en løsning. Legger man til grunn at alle partene har en fordel av at aktiviteten foregår på en tilpasset og regulert måte, kan en mulig løsning på saken være å avtale felles retningslinjer for all aktivitet som ikke defineres som petroleumaktivitet.

Slike retningslinjer kan utarbeides i fellesskap av representanter fra Oljeindustriens Landsforening (OLF) og International Association of Geophysical Contractors (IAGC) fra rettighetshavernes side og fra Norges Fiskarlag og Sør Norges Trålerlag (m. flere) fra fiskerihold. Slike retningslinjer kan i så fall også regulere det forhold at et seismisk fartøy forflytter seg mellom oppdrag med de seismiske kablene ute.

Det må skilles mellom testarbeid innenfor og utenfor territorialgrensen. Er en utstyrstest først utenfor petroleumsløvens virkeområde, kan den heller ikke reguleres av petroleumsløven selv

om testingen foregår innenfor territorialgrensen. Innenfor grensen har en imidlertid full suverenitet til å regulere aktiviteten gjennom annet nasjonalt regelverk, f.eks. gjennom havne- og farvannsloven. Den testeaktivitet som vanligvis utføres innenfor territorialgrensen vil i de fleste tilfeller være av en art som ikke reguleres av petroleumsloven. Aktiviteten må i så fall i sin helhet reguleres av annet regelverk enn petroleumsloven.

Gruppen har for øvrig gjennom sitt arbeid avdekket uklare ansvarsforhold og høringsrutiner rundt forhold knyttet til annet testarbeid, sprenging etc.

Konklusjon og forslag til tiltak

Når det gjelder testing av utstyr som er petroleumsvirksomhet, må dette søkes klargjort i regelverket, og det må presiseres at all skyting og kalibrering av utstyr skal skje innen tildelt område, samt at områdets størrelse skal vurderes av Oljedirektoratet. Dette er ivare tatt under kap. 5.1.

Det foreslås en frivillig og avtalebasert regulering av testaktivitet som faller utenfor petroleumslovens virkeområde.

Testaktivitet innenfor territorialgrensen foreslås regulert med hjemmel i relevant nasjonalt regelverk. Det bør utarbeides klare ansvarsforhold og høringsrutiner for slik testaktivitet innenfor territorialgrensen.

5.6. Sporing av seismiske fartøy

Innledning og dagens situasjon

Det mest brukte systemet for identifikasjon og overvåking av skipstrafikk er AIS (Automatisk Identifikasjons System). AIS ble opprinnelig utviklet som et antikollisjonssystem for skipstrafikk, men identifikasjonssystemet er også et nyttig hjelpemiddel for plotting av skipstrafikk fra land. En AIS-transponder om bord på et skip sender informasjon om posisjon, kurs, fart identitet, skipstype, destinasjon mv.

Mottakerdelen av systemet dekker utvalgte områder langs kysten. Rekkevidden til AIS er begrenset av VHF rekkevidde. Typisk rekkevidde fra et fartøy på sjøen er 20 nautiske mil. AIS har derfor ikke et tilfredsstillende dekningsområde til å kunne benyttes i forbindelse med kontroll og lignende i forbindelse med innsamling av seismikk og fiskeriaktivitet til havs.

Alle fiskefartøy over 24 meter har i dag langtrekkende satellittsporing. Det samme systemet er imidlertid ikke installert om bord i seismikkfartøy. Alle seismikkfartøy er utstyret med AIS.

Arbeidsgruppens vurderinger

Gruppen har diskutert om en sporing av seismikkskip slik det er på fiskefartøy, kunne vært en fordel for å rekonstruere bevegelser på havet. Muligheten til å rekonstruere hendelser og konfliktsituasjoner anses som et viktig preventivt hjelpemiddel for å redusere konfliktnivået. Et slikt verktøy vil også kunne bidra til å avklare påstander. Dersom seismikkfartøyene utstyres med sporingsverktøy tilsvarende det fiskefartøyene er utstyrt med, kan sporing og rekonstruering av situasjoner foretas. Fra seismikkindustriens side er det gjennom IAGC gitt uttrykk for at krav til sporing av seismikkfartøyer er gjennomførbart og under gitte betingelser akseptabelt for seismikkindustrien.

Hovedbegrunnelsen med sporing er først og fremst å kunne benytte de innsamlede dataene til å kunne dokumentere bevegelser i ettertid – altså av kontrollhensyn. Kystvakten har imidlertid i møte med arbeidsgruppen opplyst at de har tilgang til sporingsdata fra fiskefartøy i sanntid, og ga samtidig uttrykk for at det ville være til stor nytte om de samtidig også hadde tilgang til tilsvarende data fra seismikkflåten, ikke minst for å kunne avklare hvilken aktivitet de enkelte fartøyene til enhver tid holdt på med. Kystvakten vil dermed kunne vurdere arealkonflikter i sanntid. Eventuelle andre muligheter til bruk av sanntidsdata må avklares med blant annet Datatilsynet i forbindelse med det videre arbeid med innføring av sporing på seismiske fartøy.

Konklusjon og forslag til tiltak

Arbeidsgruppen er enig om å anbefale at det skal stilles krav til sporing av seismiske fartøy. Det må avklares hvilken mulighet en har til å pålegge bruk av satellittsporing på seismikkfartøy, herunder fartøy registrert i utlandet. Behov og muligheter for bruk av sanntidsdata må avklares. Oljedirektoratet vil følge opp saken videre.

5.7. Rasjonaliseringspotensial

Innledning og dagens situasjon

Fra fiskerihold blir det hevdet at olje- og seismikkselskap samler inn data langs de samme linjene og i de samme områdene gang etter gang, noe som det bør kunne gjøres noe med. Inntrykket er forsterket på grunn av det økende aktivitetsnivået de siste årene, hvor stadig flere oljeselskap samler inn data. Det stilles med bakgrunn i dette spørsmål om ikke innsamlingen av seismikk kan rasjonaliseres, og at selskapene må pålegges å bruke de dataene som allerede finnes innsamlet. Det er spesielt pekt på nordlige del av Nordsjøen som et område hvor dette synes å være tilfelle, og at Oljedirektoratet bør se nærmere på innsamlingen mellom N 60° og 62° (nordlige del av Nordsjøen).

Behov for innsamling av seismiske data i ulike faser

Seismiske data er det viktigste redskapet for å avbilde de geologiske forholdene i jordskorpen. I forbindelse med petroleumsvirksomheten foregår innsamlingen av disse dataene i ulike faser. Det vil derfor finne sted innsamling i samme område mange ganger, men det er ulike linjeprofiler som samles inn. Ofte vil det være flere år mellom gjennomføringen av de ulike faser på samme sted.

- Uåpnede områder: Her er det bare myndighetene (Oljedirektoratet) som kan samle inn data med tanke på kartlegging av petroleumspotensialet. I tillegg kan data samles inn til vitenskapelige formål. Innsamlingen starter først med et veldig grovt regionalt nett. Tolkningen av disse dataene vil avgjøre hvor det trengs et tettere linjenett, eller om det må samles linjer i andre retninger for å få en bedre avbildning av hvordan de geologiske strukturene er orientert. Deretter samles data i nye omganger inntil Stortinget eventuelt beslutter å åpne området for industrien.
- Når et område åpnes, vil det normalt være obligatorisk for de som vil slippe til i området, at de kjøper Oljedirektoratets data først. Etter å ha studert disse dataene, vil seismikkselskapene starte innsamling av seismikk over interessante områder med sikte på salg. Når konsesjonsrunder nærmer seg, tiltar innsamlingen også i regi av oljeselskapene. Men innsamling av seismiske data er kostbart, og man ønsker normalt ikke å duplisere data som allerede er tilstrekkelig gode.

- Etter tildeling av en utvinningstillatelse vil eierne enten på eget initiativ, men ofte som en del av forpliktelsen gitt av myndighetene, samle inn ytterligere data i utvinningstillatelsen for å få et godt nok bilde til å avgjøre om det skal bores en undersøkelsesbrønn. Igjen samles det inn i samme område som før, men med formål at linjetettheten skal bli så god som nødvendig. I dag vil det i denne fasen oftest samles inn 3D (tre-dimensjonale) data. Selv om seismisk innsamling isolert sett er dyrt, er god seismisk dekning fortsatt en billig forsikring i forhold til å bore en tørr brønn.
- Dersom det gjøres et funn som er interessant, vil det igjen kunne være behov for mer data i flere omganger fram til en plan for utbygging og drift (PUD), men nå over et mindre og mer veldefinert område.
- Når et felt er utbygd og produksjonen har begynt, melder det seg et behov for å kartlegge hvilke deler av reservoaret som er drenert og hvor det ligger tilbake ressurser som det er viktig å produsere. For felt som har en lang tidshorison, vil det derfor være viktig å kunne samle 3D data langs de samme profilene flere ganger med noen års mellomrom. Det er dette som kalles innsamling av 4D seismikk hvor tiden er den fjerde dimensjonen.
- En egen kategori er såkalt grunnseismikk ved borestedsundersøkelser (se også kapittel 4.1.2). Her samles data på et svært begrenset område rundt borestedet, for å avdekke grunn gass i lagene like under havbunnen. Slike gasslommer er et sikkerhetsproblem. Til dette brukes mye svakere energikilder enn til vanlig seismikk.

Norsk petroleumspolitik har hatt som en viktig premiss at mest mulig data skal være tilgjengelig for aktørene slik at beslutninger tas på et bredest mulig grunnlag.

Frigivningsreglene for seismiske data (pf § 85) bidrar til dette åpenhetsregimet, og bidrar til å minimere behovet for å samle inn dupliserende data. Data skal frigis etter:

- a) to år for data som ikke er omsettelige og som er felles eie for rettighetshaverne i en utvinningstillatelse og som stammer fra vedkommende utvinningstillatelse,
- b) ti år for data som har vært omsettelige fra det tidspunkt de ble tilgjengelig for eieren,
- c) fem år for øvrige data.

Konklusjon og forslag til tiltak

Det er en riktig observasjon at det samles inn seismiske data i det samme området flere ganger over tid. Dette er en del av kartleggingens natur og følger modningen av et område fra uåpnet og umodent til åpent med tildeling av utvinningstillatelse, funn, feltutvikling og til slutt produksjon. Arbeidsgruppen har imidlertid ikke grunnlag for å hevde at ulike rettighetshavere unødig samler inn de samme linjene flere ganger. Kostnaden med å samle inn, kombinert med norsk åpenhetspolitikk, gjør at dette er lite rasjonelt.

Oljedirektoratet har startet et arbeid for å se nærmere på innsamlingen mellom N 60° og 62° (nordlige del av Nordsjøen) de siste årene for å se om overlappende innsamling foregår, og vil komme tilbake med resultater av dette på et seinere tidspunkt.

6. Konklusjoner og forslag til tiltak

Det følgende er en oppsummering av arbeidsgruppens konklusjoner og forslag til tiltak.

Saksflyt - Melding om seismisk datainnsamling

Det er behov for en mer entydig og tydelig benevnelse av den enkelte undersøkelse, og det foreslås at ressursforskriften § 4 nr.1 endres i tråd med dette. For å lette arbeidet med identifisering, foreslås det at et entydig surveynavn oppgis først, både i forbindelse med melding av den enkelte undersøkelse og på ukemeldingen. Hjemmel for dette foreslås innarbeidet i en ny § 12 a.

Det er behov for en mer presis angivelse av området for den enkelte undersøkelse, og det foreslås at ressursforskriften § 4 nr.1 endres slik at hele undersøkelsesområdet (blokk og nødvendig antall geografiske hjørnekoordinater, minst 4) angis.

Det må understrekes at all relevant aktivitet som planlegges utført i forbindelse med undersøkelsen må oppgis i meldingen, herunder areal for nødvendig kalibrering og testing av utstyr. Det samme gjelder det areal som kreves for å snu fartøyet.

Kravet til angivelse av formålet med undersøkelsen foreslås fjernet fra meldingen.

Det foreslås en særskilt regulering av melding om endring av undersøkelser. Det foreslås at det i ressursforskriften § 4 tas inn et nytt punkt 3 hvor det reguleres hvordan endring av tid og/eller sted for undersøkelsen skal foretas. Det foreslås blant annet at det innføres en generell frist på ti virkedager for endringsmeldinger.

Forslag til ny tekst i ressursforskriften § 4 og ny § 12 a er gitt i vedlegg 1.

Saksflyt - Traséundersøkelse og andre grunnundersøkelser

Arbeidsgruppen har diskutert forhold knyttet til borestedsundersøkelser og behov for fiskerikyndig person. Etter gruppens mening bør reguleringen med hensyn til bruk av fiskerikyndig person presiseres bedre, slik at krav til fiskerikyndig person forbeholdes de tilfeller der det er nødvendig av hensyn til fiskeriaktivitet i området.

Det er i bestemmelsen i dag ikke krav om kunngjøring eller melding om endret tidspunkt for avslutning og sluttmelding. Gruppen mener det er grunn til å ta inn et krav om endringsmelding hvis tid, varighet og område for en traséundersøkelse eller andre grunnundersøkelser endres. Det foreslås også at det gis en positiv vedtakshjemmel for Oljedirektoratet til å bestemme tid, område og nærmere forutsetninger for gjennomføring av den enkelte traséundersøkelse og grunnundersøkelse. Det siste er en konsekvens av endringene som er foreslått i petroleumsforskriften § 6. Forslag til ny tekst i petroleumsforskriften § 30 er gitt i vedlegg 1.

Saksflyt – Høringsuttalelser

Gruppen har diskutert om det er ønskelig å utvide antall høringsinstanser. Det er enighet om at dette fortsatt bør være en myndighetshøring, da de ulike interessene blir tilstrekkelig ivaretatt på denne måten. Det foreslås at meldingen gjøres offentlig tilgjengelig.

Kunngjøringer

Det foreslås at Oljedirektoratet etablerer et søkesystem hvor man kan søke på et bestemt geografisk område og et bestemt tidsrom og få informasjon om eventuelle seismiske undersøkelser som skal foregå. Videre foreslås at kravet til rettighetshaverne i petroleumsforskriften § 6 tredje ledd om kunngjøring i "Etterretninger for sjøfarende" tas ut av forskriften.

Fiskerikyndige – rolle

Gruppen mener at den rådgivende rollen samsvarer best med de oppgavene den fiskerikyndige er satt til å utføre om bord på et seismisk fartøy. Det foreslås derfor at den rådgivende rollen videreføres, samtidig som det iverksettes tiltak som støtter opp om denne rollen, og som kan resultere i økt forståelse og respekt for den fiskerikyndige om bord. Det foreslås på denne bakgrunn også at det tas inn i ressursforskriften § 5 at den fiskerikyndige skal sikres en fri og uavhengig stilling ved utøvelse av egen funksjon. Han skal derved lettere kunne gi sin faglige vurdering uten å bli utsatt for noen form for press fra rettighetshaver eller ledende personell om bord. Det forutsettes at den fiskerikyndige deltar i planleggingen av undersøkelsen (oppstartsmøte). Tekstforslag er gitt i vedlegg 1.

Fiskerikyndige – organisering

Arbeidsgruppen ser det ikke ønskelig å byråkratisere ordningen med rekruttering av fiskerikyndige. Det bør være viktig å opprettholde en fri konkurranse blant kvalifiserte fiskerikyndige. Gruppen anbefaler at dagens praksis videreføres.

Fiskerikyndige – kompetanse/opplæring

Arbeidsgruppen foreslår at det innføres et obligatorisk kurs for å bli godkjent som fiskerikyndig, og at det innarbeides et nytt punkt om dette i ressursforskriften § 6. Gruppen foreslår at fiskerikyndige må tilføres en bredere kompetanse ut over området fiskerikunnskap og navigasjon, særlig om Oljedirektoratets rammeverk, seismisk aktivitet, egen rolle, men også fiskerilovgivningen. Det foreslås at kurset skal ha en avsluttende kontroll med test (bestått/ikke bestått). Således vil et bestått kurs gi automatisk godkjenning som fiskerikyndig. Med basis i at det meste av opplæringsbehovet tilligger Oljedirektoratet sitt ansvarsområde, mener gruppen at ansvaret for opplæringen bør legges til Oljedirektoratet. Både Fiskeridirektoratet og Oljedirektoratet må bidra med sin kunnskap og erfaring under kurset. Forholdet rundt finansiering av opplæringen anses ikke som en del av gruppens mandat. Begge direktoratene bør være involvert i eksamensprosedyren og det foreslås at Fiskeridirektoratet fortsatt skal ha ansvaret for ajourføringen av listen med fiskerikyndige etter godkjenning.

Forslag til ny tekst i ressursforskriften § 6 er gitt i vedlegg 1. Et foreløpig forslag til kursinnhold er gitt i vedlegg 3.

Videre foreslår gruppen at dagens veiledningsmanual for den fiskerikyndige revideres av Fiskeridirektoratet og Oljedirektoratet i fellesskap. Den fiskerikyndiges manual må foreligge i engelsk utgave om bord.

Fiskerikyndige – godkjenning

Fiskeridirektoratet bør fortsatt ha ansvaret for ajourføringen av listen med fiskerikyndige med basis i resultat fra obligatorisk kurs. Gruppen foreslår at godkjenningen av fiskerikyndige etter en regional fiskerikompetanse videreføres i tråd med Fiskeridirektoratets organisatoriske ansvarsområder, jf. vedlegg 2.

Fiskerikyndige – kontakt med myndigheter

Gruppen er enig om at det må være en mulighet for fiskerikyndig å konferere med myndighetene i situasjoner der det er usikkerhet om tolking av regelverket, eller der det er mulige arealkonflikter. Etter samråd med Kystvakten vil arbeidsgruppen foreslå at det utarbeides formelle rutiner for varsling av konflikter. Arbeidsgruppen foreslår at det etableres en formell samarbeidsavtale mellom Oljedirektoratet, Fiskeridirektoratet og Kystvakten. Det bør legges til rette for at en endret rutine også kan anvendes av andre som har tilsvarende kontaktbehov.

Fiskerikyndige – rapportering

Arbeidsgruppen foreslår at frist for innlevering av loggbok fortsatt skal være to uker, og at dette inkluderes i ressursforskriften § 21, jf. vedlegg 1. Det må også fylles ut et tilleggsskjema til loggboken, jf. vedlegg 4. Norges Fiskarlag ønsker å få oversendt loggbøkene, og arbeidsgruppen anbefaler at det blir lagt til rette for det. Begge myndigheter har ansvaret for oppfølging, men Oljedirektoratet har ansvar for å agere utad mot rettighetshaver.

Fiskerikyndige – antall

Hovedregel bør fortsatt være at det skal være én fiskerikyndig om bord. I noen særlige tilfeller vil det være aktuelt å kreve to.

Det har vært en økende tendens til at navigasjonsoffiserer på seismiske fartøy med fiskerbakgrunn søker godkjenning som fiskerikyndige. Etter gruppens syn er disse rollene ikke forenlige på samme tidspunkt. Gruppen vil derfor foreslå en presisering i regelverket. Dette anses dekket i det forslaget til endring i ressursforskriften § 5 som er gitt i vedlegg 1.

Servicefartøy

Det anses ikke som hensiktsmessig å sette et generelt krav til fiskerikyndig person om bord på servicefartøy. Det er utenfor gruppens mandat å gå inn på mulige endringer i sjøfartsregelverket for å oppnå en fleksibilitet i forhold til bruk av fartøy med registrering som fiskefartøy for utøvelse av slik virksomhet. Gruppen vil imidlertid anbefale at overordnet myndighet vurderer å forfølge problemstillingen.

For å kunne anvende servicefartøyer innefor rammen av denne virksomheten, må fartøyet ha kommunikasjonsutstyr og mannskap som kan forholde seg til moderfartøy, den fiskerikyndige person og fiskefartøyer i områdene de passerer. Dette vi igjen forutsette at mannskap på servicefartøyet har språkkunnskaper som gjør dette mulig, jf. nevnte forsvarlighetskrav. De må også ha kjennskap til og etterleve regelverket og rutiner som er styrende for virksomheten.

Arealkonflikter

Arbeidsgruppen er enig i at fiskefartøy som er i aktivt fiske har forrang foran andre fartøy som kommer til fiske- eller høstingsfeltet, herunder seismiske fartøy, selv om de har tillatelse til å foreta seismisk undersøkelse i samme området, jf. saltvannsfiskeloven § 14 og ressursforskriften § 5.

Dersom fiskefartøy og seismisk fartøy som foretar undersøkelser skulle komme opp i en arealkonflikt hvor det oppstår fare for sammenstøt, skal sjøveisreglene komme til anvendelse. Oppstår situasjonen som følge av at det var pågående fiskeriaktivitet i området, må det seismiske fartøyet da avslutte aktiviteten.

Arbeidsgruppen er enig om at det er dokumentert at seismiske undersøkelser har skremmeeffekt på fisk. Fiskeridirektoratet har vurdert at hensynet til skremmeeffekt er et relevant moment i forståelsen av saltvannsfiskeloven § 14 og forslag til havressurslov § 24. Oljedirektoratet har vurdert at hensynet til skremmeeffekt ikke er omfattet av petroleumsregelverket. Slik regelverket er utformet i dag, må hensynet til skremmeeffekt ivaretas gjennom Fiskeridirektoratets uttalelse ved melding om seismiske undersøkelser. Arbeidsgruppens forslag til endring av saksbehandlingsprosedyrene fra dagens meldingsplikt til krav om positivt vedtak fra Oljedirektoratet vil øke betydningen av blant annet Fiskeridirektoratets tilrådning, da den vil gi myndighetene en sterkere styring med aktiviteten rundt innsamling av seismikk, og vil etter arbeidsgruppens mening dermed bidra til å redusere faren for arealkonflikt mellom seismikkaktivitet og fiskeriaktivitet.

Forvaltningsmyndighetene har imidlertid manglet råd med tilstrekkelig konsensus fra ansvarlige forskningsmiljø til å anvende skremmeeffekt som et element i sine vedtak. Med basis i uttalelse fra Havforskningsinstituttet den 23. januar 2008 kan skremmeeffekten vurderes som betydelig (9 – 37 km), men arbeidsgruppen er kjent med at den kan variere, og at det finnes ulike syn i forskningsmiljøene.

Arbeidsgruppen vil derfor foreslå at det nedsettes en egen gruppe bestående av relevante forskningsmiljø, fiskerinæringen, petroleumsnæringen og forvaltningen. Gruppen skal innen rimelig tid:

- Klargjøre kunnskapsstatus for skremmeeffekt på fisk og marine pattedyr.
- Avgi et samlet råd til forvaltningen for nærmere angivelse av skremmeeffekt som skal legges til grunn for praktisering i forholdet mellom fiske/fangst og seismiske undersøkelser.
- Foreta en vurdering av hvordan lovverket eventuelt skal tilpasses det resultatet en har kommet fram til.

Dette arbeidet er viktig for å sikre fortsatt god sameksistens mellom næringene.

Oppfølging av avvik

Det er gruppens vurdering at det finnes tilstrekkelig med virkemidler, men at disse har begrenset rekkevidde dersom ikke resten av regelverket støtter opp om systemet. Med bakgrunn i det vil gruppen foreslå følgende tiltak:

- Oppfølgingen av aktiviteten styrkes.
- Reguleringen av selve aktiviteten gis en mer fastlagt ramme.
- Plikten til å melde en undersøkelse utvides og suppleres med en bestemmelse om at Oljedirektoratet fastsetter område og tid for gjennomføring av den enkelte undersøkelse.
- Plikten til å sende melding bør dekke alle endringer, ikke bare endring av tid for avslutning. Det foreslås at det innføres en tillatelse til oppstart og gjennomføring av undersøkelse, som også må angi at endringer av aktiviteten i forhold til opprinnelig gitte opplysninger ikke kan skje uten at ny klarering foreligger. All aktivitet bør gjøres avhengig av at det foreligger en tillatelse/klarering. Dette er foreslått innarbeidet i petroleumsforskriften § 6.

Konkrete forslag til regelverksendringer i ressursforskriften og petroleumsforskriften er gitt i vedlegg 1.

Testing av utstyr

Når det gjelder testing av utstyr som er petroleumsvirksomhet, må dette søkes klargjort i regelverket, og det må presiseres at all skyting og kalibrering av utstyr skal skje innen tildelt område, samt at områdets størrelse skal vurderes av Oljedirektoratet. Dette er ivare tatt under forslag til ny tekst i ressursforskriften § 4, jf. vedlegg 1.

Det foreslås en frivillig og avtalebasert regulering av testaktivitet som faller utenfor petroleumslovens virkeområde.

Det foreslås at testaktivitet innefor territorialgrensen reguleres med hjemmel i relevant nasjonalt regelverk. Det bør utarbeides klare ansvarsforhold og høringsrutiner for slik testaktivitet innenfor territorialgrensen.

Sporing av seismiske fartøy

Arbeidsgruppen anbefaler at det skal stilles krav til sporing av seismiske fartøy. Det må avklares hvilken mulighet en har til å pålegge bruk av satellittsporing på seismikkfartøy, herunder fartøy registrert i utlandet. Behov og muligheter for bruk av sanntidsdata må avklares. Oljedirektoratet vil følge opp saken videre.

Rasjonaliseringspotensial

Det er en riktig observasjon at det samles inn seismiske data i det samme området flere ganger over tid. Dette er en del av kartleggingens natur og følger modningen av et område fra uåpnet og umodent til åpent med tildeling av utvinningstillatelser, funn, feltutvikling og til slutt produksjon. Arbeidsgruppen har imidlertid ikke grunnlag for å hevde at ulike rettighetshavere unødige samler inn de samme linjene flere ganger.

Oljedirektoratet har startet et arbeid for å se nærmere på innsamlingen mellom N 60° og 62° de siste årene for å se om overlappende innsamling foregår, og vil komme tilbake med resultater av dette på et seinere tidspunkt.

VEDLEGG 1

FORSLAG TIL NY TEKST I RESSURSFORSKRIFTEN OG PETROLEUMSFORSKRIFTEN

RESSURSFORSKRIFTEN

§ 4

Særskilte opplysninger i forbindelse med undersøkelsesaktivitet

Følgende opplysninger skal sendes inn til Oljedirektoratet, Fiskeridirektoratet, Havforskningsinstituttet og Forsvarsdepartementet i forbindelse med undersøkelsesaktivitet:

1. Senest fem uker før undersøkelsesaktiviteten starter:
 - a) *surveynavn,*
 - b) *hvilken undersøkelses- eller utvinningstillatelse undersøkelsen skal foretas i medhold av,*
 - c) navn på innehaver av undersøkelsestillatelse,
 - d) *type undersøkelsesaktivitet som skal utføres (seismisk 2D eller 3D, elektromagnetisk, grunne boringer mv.),*
 - e) navn på den som skal utføre undersøkelsen,
 - f) tidspunkt for planlagt oppstart og avslutning,
 - g) undersøkelsens planlagte lengde, både båt-km og CDP-km,
 - h) *undersøkelsesområdet (blokk, nødvendig antall geografiske koordinater - minst fire, hele undersøkelsesområdet må oppgis inkludert areal for nødvendig kalibrering og testing av utstyr samt området som kreves for å snu fartøyet),*
 - i) antall luftkanoner og samlet kammervolum, eventuelt andre signalkilder,
 - j) antall hydrofonkabler samt slepets lengde,
 - k) navn på fartøy,
 - l) fartøyets kallesignal og nasjonalitet,
 - m) eventuelt anløp av indre norske farvann,
 - n) navn på fiskerikyndig person dersom vedkommende allerede er avklart,
 - o) format på de innsamlede dataene,
 - p) om dataene skal være omsettelige eller ikke,
 - q) vurdering av om undersøkelsesaktiviteten kan skade særlig sårbare miljøressurser.

2. Ukentlig mens undersøkelsesaktiviteten pågår:
 - a) *surveynavn,*
 - b) *hvilken undersøkelses- eller utvinningstillatelse undersøkelsen skal foretas i medhold av,*
 - c) navn på innehaver av undersøkelsestillatelse,
 - d) dato for oppstart av undersøkelsen. Dato for avslutning medtas på siste ukemelding,

- e) status for aktiviteten, for eksempel antall kilometer skutt totalt og i løpet av siste uke, både båt-km og CDP-km,
- f) navn på fartøy, kallesignal og navn på fiskerikyndig person,
- g) eventuelt anløp av indre norske farvann.

3. *Endring av undersøkelser:*

- a) *Melding om endring av tidspunkt for avslutning av undersøkelsen, jf. petroleumsforskriften § 6 sjette ledd, skal så snart som mulig og senest ti virkedager før planlagt oppstart av endret aktivitet, sendes til de samme adressater som er nevnt i første ledd. Det samme gjelder for endring av tidspunkt for oppstart av undersøkelsen og endring av området for undersøkelsen.*
- b) *Det skal tydelig fremgå av overskriften til meldingen at den gjelder endring av tidspunkt eller området for en undersøkelse.*

§ 5

Fartøy som foretar seismisk undersøkelse på norsk kontinentalsokkel

Fartøy som foretar seismisk undersøkelse, skal holde forsvarlig avstand til fartøy som driver fiske og fra faststående og flytende fiskeredskap. Særlig aktsomhet skal utvises når større ansamlinger av fiskefartøy observeres.

Fartøy som foretar seismiske undersøkelser, skal ha fiskerikyndig person om bord når det er nødvendig av hensyn til fiskerivirksomheten i området. I tvilstilfeller har Oljedirektoratet avgjørende myndighet.

Valg av fiskerikyndig person for den enkelte undersøkelsen skal klareres med Fiskeridirektoratets regionkontor i

- Region Sør for seismisk aktivitet i området sør for 62°N,
- Region Møre og Romsdal for seismisk aktivitet i området mellom 62°N og 67°N,
- Region Troms for seismisk aktivitet i området nord for 67°N.

Dersom seismisk aktivitet skal foregå innenfor flere av de ovennevnte områdene, skal den fiskerikyndige personen klareres med regionkontoret i det området hvor hoveddelen av aktiviteten skal foregå.

Søknad om klarering av fiskerikyndig person, samt navn på fartøy, tidsrom og arbeidsområde, skal sendes vedkommende regionkontor senest fem dager før den seismiske undersøkelsen planlegges startet.

Den fiskerikyndige skal ha en rådgivende funksjon innenfor sitt fagområde og skal sikres en fri og uavhengig stilling.

Rettighetshaveren og/eller den som står for driften av fartøyet skal gjøre relevante bestemmelser og data tilgjengelig for den fiskerikyndige.

§ 6

Fiskerikyndig person om bord i fartøy som foretar seismisk undersøkelse

Den fiskerikyndige personen skal som hovedregel være aktiv fisker og/eller ha nødvendige kunnskaper med hensyn til

- de farvannene det seismiske fartøyet skal operere i,
- den fiskeriaktiviteten som foregår i det aktuelle farvannet,
- navigasjon,

- seismisk datainnsamling,
- det norske og det engelske språk.

Den fiskerikyndige personen skal ha gjennomført og bestått prøve for godkjent kurs.

Den fiskerikyndige personen skal i løpet av de siste fem årene ha vært aktiv fisker og/eller fiskerikyndig person i minst tolv måneder til sammen. Det må kunne dokumenteres at dette kravet er oppfylt til enhver tid. Manglende dokumentasjon kan medføre at vedkommende person strykes fra Fiskeridirektoratets register over fiskerikyndige personer.

Den fiskerikyndige personen har plikt til å gjøre seg kjent med innholdet i tillatelsen og andre relevante bestemmelser.

§ 21

Loggbok for fiskerikyndig person

Den fiskerikyndige personen skal føre loggbok (dagbok) for den tiden vedkommende er om bord i det seismiske fartøyet. Loggboken skal etter endt tokt oppbevares hos rettighetshaveren i to år. *Et eksemplar av loggboken skal sendes til Oljedirektoratet, Fiskeridirektoratet og Fiskeridirektoratets regionkontor i det aktuelle området seinest to uker etter endt tokt.*

Ny § 12 a:

Navn på undersøkelse

"Oljedirektoratet fastsetter betegnelse og klassifisering av undersøkelser, jf. denne forskrift kap. 2. Tilsvarende gjelder for trasé- og grunnundersøkelser."

PETROLEUMSFORSKRIFTEN

§ 6

Meddelelse av opplysninger i forbindelse med undersøkelser og fastsettelse av tidsrom og område for undersøkelsen

Rettighetshaver skal senest fem uker før aktiviteten etter en undersøkelsestillatelse påbegynnes sende opplysninger til Oljedirektoratet, Fiskeridirektoratet og Forsvarsdepartementet om:

- a) tid, varighet og nøyaktige opplysninger om området for undersøkelsen med posisjonslinjer,
- b) undersøkelsesmetoder som skal anvendes,
- c) hvilket fartøy som skal benyttes,
- d) i hvilken form resultatene fra undersøkelsen vil foreligge.

Navn på fiskerikyndig person skal meddeles de nevnte myndigheter snarest, og senest fem

dager før aktiviteten påbegynnes.

Oljedirektoratet kan gjøre unntak fra fristen i første og andre ledd.

~~I god tid, normalt 30 dager før aktiviteten etter en undersøkelsestillatelse påbegynnes, skal rettighetshaver sende til kunngjøring i «Etterretninger for sjøfarende» opplysninger om nøyaktig tid og sted for aktiviteten, undersøkelsesfartøyets navn og fart, samt lengde på eventuell seismisk kabel.~~

Mens aktiviteten etter en undersøkelsestillatelse pågår, skal rettighetshaver ukentlig sende opplysninger til Oljedirektoratet og andre norske myndigheter som fastsettes i den enkelte undersøkelsestillatelse, om tid, sted for og arten av aktiviteten, undersøkelsesfartøyets bevegelser og anløp av norsk indre farvann.

Dersom aktiviteten ikke *påbegynnes* eller avsluttes til *oppgitte tidspunkter*, skal rettighetshaver sende ny melding om varighet for aktiviteten til myndighetene som angitt i første ledd.

Oljedirektoratet fastsetter område og tidspunkt for oppstart og varighet av undersøkelsen samt andre forutsetninger for gjennomføring av den enkelte undersøkelse. Endringer krever nytt vedtak, jf. første ledd bokstav a).

Så snart som mulig og senest innen tre måneder etter at den enkelte aktiviteten i medhold av en undersøkelsestillatelse er fullført, skal rettighetshaver sende data, registreringer og resultater fra aktiviteten til Oljedirektoratet. Med mindre Oljedirektoratet ønsker oversendelse av rådata, skal data som krever bearbeiding ut over tre måneder sendes så snart de er bearbeidet. Rettighetshaver skal videre opplyse om resultatene m.v. fra undersøkelsen skal være omsettelige.

Denne paragrafen gjelder tilsvarende for undersøkelser som foretas etter en utvinningstillatelse.

§ 30

Traséundersøkelser og andre grunnundersøkelser

Rettighetshaver skal senest fem uker før traséundersøkelser og andre grunnundersøkelser påbegynnes sende følgende opplysninger til Oljedirektoratet, Fiskeridirektoratet og Forsvarsdepartementet:

- a) formålet med undersøkelsene,
- b) tid, varighet og sted for undersøkelsene,
- c) undersøkelsesmetoder,
- d) hvilket fartøy som skal benyttes,
- e) hvor dypt det eventuelt skal bores.

Fartøy som foretar traséundersøkelse og andre grunnundersøkelser, skal ha fiskerikyndig person om bord når det er nødvendig av hensyn til fiskerivirksomheten i området. I tvilstilfeller har Oljedirektoratet avgjørende myndighet. Navn på fiskerikyndig person skal meddeles de nevnte myndigheter snarest, og senest fem dager før aktiviteten påbegynnes.

Dersom aktiviteten ikke påbegynnes eller avsluttes til oppgitte tidspunkter, skal rettighetshaver sende ny melding for aktiviteten til myndighetene som angitt i første ledd. Det samme gjelder for endring av innmeldt område for undersøkelsen.

Melding etter tredje ledd skal snarest mulig og senest ti virkedager før ønsket endringstidspunkt sendes til de samme adressater som er nevnt i første ledd.

Oljedirektoratet fastsetter område og tidspunkt for oppstart og varighet av undersøkelsene, samt andre forutsetninger for gjennomføring av den enkelte traséundersøkelse og grunnundersøkelse. Endringer krever nytt vedtak, jf. tredje og fjerde ledd.

Oljedirektoratet kan gjøre unntak fra fristene i første, andre og tredje ledd.

Ved traséundersøkelser og andre grunnundersøkelser kan det ikke bores dypere enn 200 meter.

VEDLEGG 2

SEISMIKK ORGANISASJONSMESSIG ENDRING AV SAKSBEHANDLING I FISKERIDIREKTORATET

Fiskeridirektoratet er høringsinstans i forbindelse med gjennomføring av seismiske undersøkelser på norsk sokkel og er ansvarlig for klarering av fiskerikyndige.

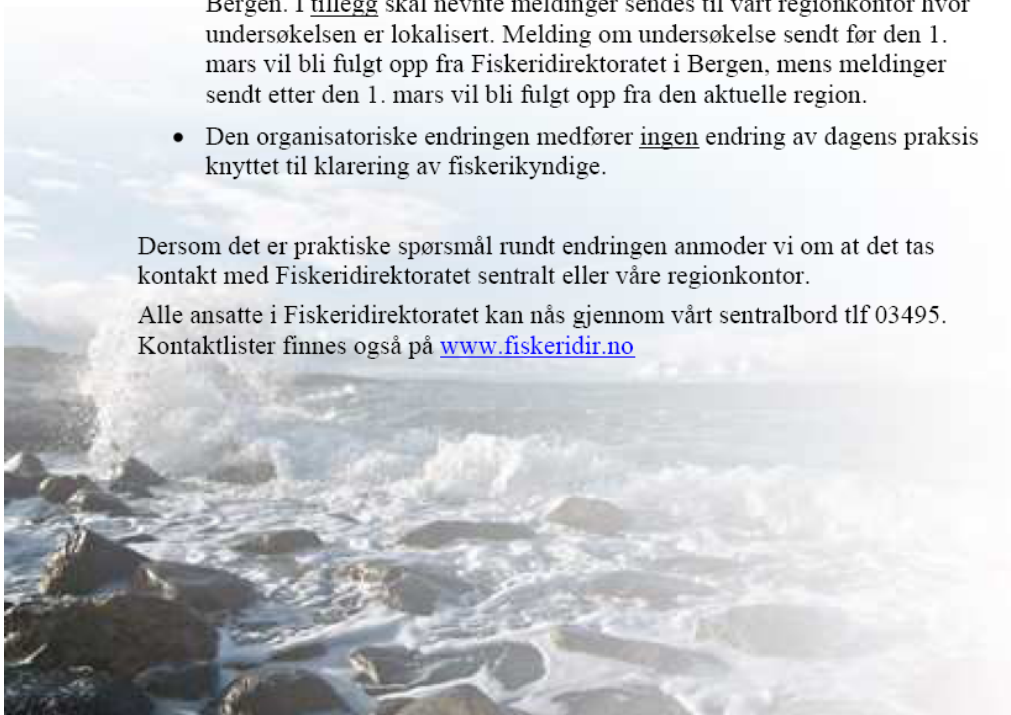
Fra 1. mars 2008 endrer Fiskeridirektoratet organiseringen knyttet til seismisk saksbehandling. Våre regionkontor (se kart) overtar et helhetlig saksbehandlingsansvar etter den geografiske fordelingen som er kjent fra før i forbindelse med klarering av fiskerikyndige.

Informasjon til operatørene:

- Alle meldinger knyttet til undersøkelsen som operatøren er ansvarlig for å sende etter ressursforskriften skal fortsatt sendes Fiskeridirektoratet i Bergen. I tillegg skal nevnte meldinger sendes til vårt regionkontor hvor undersøkelsen er lokalisert. Melding om undersøkelse sendt før den 1. mars vil bli fulgt opp fra Fiskeridirektoratet i Bergen, mens meldinger sendt etter den 1. mars vil bli fulgt opp fra den aktuelle region.
- Den organisatoriske endringen medfører ingen endring av dagens praksis knyttet til klarering av fiskerikyndige.

Dersom det er praktiske spørsmål rundt endringen anmoder vi om at det tas kontakt med Fiskeridirektoratet sentralt eller våre regionkontor.

Alle ansatte i Fiskeridirektoratet kan nås gjennom vårt sentralbord tlf 03495. Kontaktlister finnes også på www.fiskeridir.no

Nord for 67° N

Region Troms

Telefon 03495

E-post: postmottak.finnsnes@fiskeridir.no

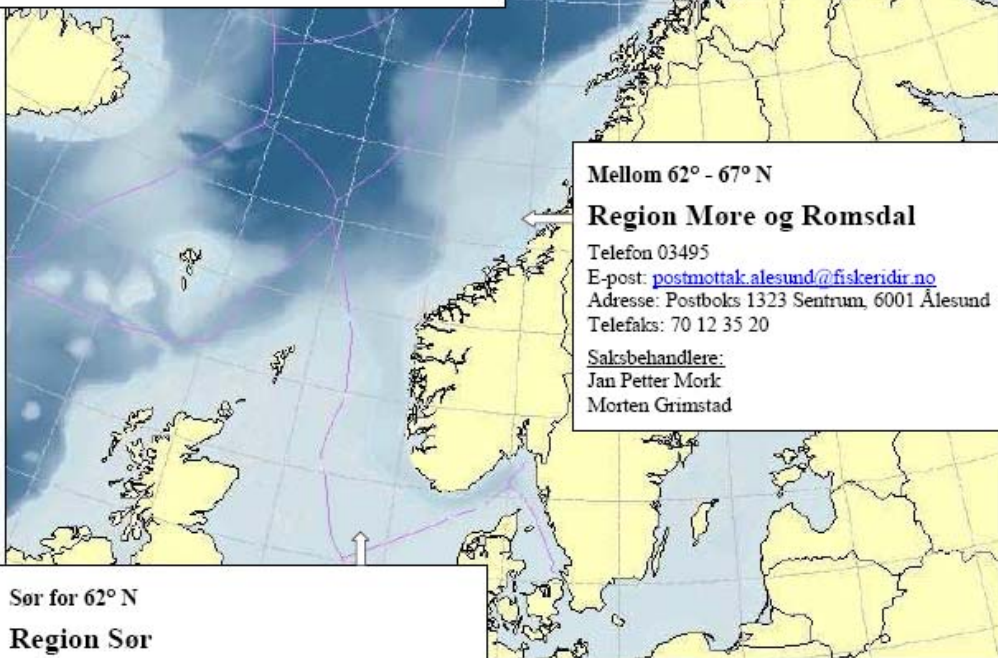
Adresse: Postboks 365, 9305 Finnsnes

Telefaks: 77 85 25 65

Saksbehandlere:

Rune Rasmussen

Svein Solberg

Mellom 62° - 67° N

Region Møre og Romsdal

Telefon 03495

E-post: postmottak.alesund@fiskeridir.no

Adresse: Postboks 1323 Sentrum, 6001 Ålesund

Telefaks: 70 12 35 20

Saksbehandlere:

Jan Petter Mork

Morten Grimstad

Sør for 62° N

Region Sør

Telefon 03495

E-post: postmottak.egersund@fiskeridir.no

Adresse: Postboks 286, 4379 Egersund

Telefaks: 51 49 16 89

Saksbehandlere:

Ole Damm Kvillhaug

Alvin Runderheim

VEDLEGG 3

SKISSE TIL INNHOLD I KURS FOR FISKERIKYNDIGE

KOMPETANSEHEVING FOR FISKERIKYNDIGE – KURS

Basiskrav for opptak på et slikt kurs kan være dagens krav for godkjenning som fiskerikyndig, jf. ressursforskriften.

ELEMENTER I OPPLÆRINGEN

Hovedemne	Delemener	Aktuelle bidragsyttere	Tid
Organisering	- "Oljemyndighetene"- fiskerimyndighetene- fiskeri- og oljebransjen- andre aktører		
Seismikk, herunder eletromagnetisk	- seismiske metoder- andre geofysiske metoder- geologi/geofysikk- utstyr/ testvirksomhet- survey logistikk- besøk på fartøy?		
Regelverk	- Petroleumsloven- Saltvannsloven- tolkning/ håndheving		
Tillatelser	- seismisk tillatelse- uttalelser fra Fdir- uttalelser fra HI- egen klarering- sjekklister av nødvendig "papir"		
Kontakt med myndigheter	- varslingsplan- uformell kontakt		

Hovedemne	Delemner	Aktuelle bidragsytere	Tid
Den fiskerikyndiges rolle	- myndighet/ ansvar - oppgave <i>(Har foreløpig valgt bare to emner her som dekker svært mye, men må vurdere å splitte dette opp)</i>		
Konflikthåndtering	- metode - spesifikke situasjoner		
Skremmeeffekt (seismikk – fisk)	- kunnskapsstatus - fisk - yngel/larver		
Rapportering <i>(Egen bolk fordi erfaring viser store svakheter her og i tillegg ønskes denne delen utvidet.)</i>	- dagbok - statistikksjema - krav til mal - krav til frister		
	-		

PS! Rekkefølgen av hovedemnene må selvfølgelig vurderes.

Vi må også vurdere krav til avgangsprøve/test for å kontrollere at vedkommende har fått med seg viktige element som skal bli fulgt opp, herunder for eksempel forsikre oss at vedkommende kan kommunisere tilstrekkelig på engelsk.

VEDLEGG 4

SKISSE TIL INNHOLD I KURS FOR FISKERIKYNDIGE

KOMPETANSEHEVING FOR FISKERIKYNDIGE – KURS

Basiskrav for opptak på et slikt kurs kan være dagens krav for godkjenning som fiskerikyndig, jf. ressursforskriften.

ELEMENTER I OPPLÆRINGEN

Hovedemne	Delemener	Aktuelle bidragsytere	Tid
Organisering	- ”Oljemyndighetene”- fiskerimyndighetene- fiskeri- og oljebransjen- andre aktører		
Seismikk, herunder eletromagnetisk	- seismiske metoder- andre geofysiske metoder- geologi/geofysikk- utstyr/ testvirksomhet- survey logistikk- besøk på fartøy?		
Regelverk	- Petroleumsloven- Saltvannsloven- tolkning/ håndheving		
Tillatelser	- seismisk tillatelse- uttalelser fra Fdir- uttalelser fra HI- egen klarering- sjekklister av nødvendig ”papir”		
Kontakt med myndigheter	- varslingsplan- uformell kontakt		

Hovedemne	Delemner	Aktuelle bidragsytere	Tid
Den fiskerikyndiges rolle	- myndighet/ ansvar - oppgave <i>(Har foreløpig valgt bare to emner her som dekker svært mye, men må vurdere å splitte dette opp)</i>		
Konflikthåndtering	- metode - spesifikke situasjoner		
Skremmeeffekt (seismikk – fisk)	- kunnskapsstatus - fisk - yngel/larver		
Rapportering <i>(Egen bolk fordi erfaring viser store svakheter her og i tillegg ønskes denne delen utvidet.)</i>	- dagbok - statistikksjema - krav til mal - krav til frister		
	-		

PS! Rekkefølgen av hovedemnene må selvfølgelig vurderes.

Vi må også vurdere krav til avgangsprøve/test for å kontrollere at vedkommende har fått med seg viktige element som skal bli fulgt opp, herunder for eksempel forsikre oss at vedkommende kan kommunisere tilstrekkelig på engelsk.

VEDLEGG 5

Fiskeridirektoratet
Ressursavdelingen
Postboks 2009 Nordnes
5817 Bergen

644
2008/14 2

Deres ref: 08/14

Vår ref: 2008/9

Bergen 23.01.2008

Arkivnr: 525

Løpenr: 407/2008

FISK OG SEISMIKK - FORSVARLIG AVSTAND I RELASJON TIL SKREMMEEFFEKT

Vi viser til deres brev av 02.01.08 ang. gjeldende sak. I tillegg til informasjonen som ble gitt under det refererte dialogmøtet ved Oljedirektoratet, 12.12.07, kan følgende utfyllinger og presiseringer tilføyes.

De eksperimenter som er utførte for å studere skremmeeffekter hos fisk i forhold til seismiske kilder – i dag hovedsakelig luftkanoner, viser stor spredning for påvirkningsavstander. De vesentligste årsakene til dette er at forsøkene har vært utført under ulike forsøksbetingelser så som på ulike arter, for ulike livsstadier, med ulike kildesammensetninger, ved ulike dybdeforhold og ulike oseanografiske forhold mfl. Konklusjonen av dette er at en kan ikke angi noen generelle, entydige påvirkningsavstander basert på observasjonsdata for atferdspåvirkninger.

En alternativ måte for å framskaffe estimater for påvirkningsavstander er å bruke matematisk-akustisk simuleringmodeller for lydintensitetsutbredelse sammen med kunnskaper om hørsel og atferdspåvirkninger hos fisk. Slike modeller er basert på et teoretisk matematisk-akustisk grunnlag og er i varierende grad avstemte mot måledata. Pr. i dag er det en erkjennelse blant marine geofysikere og akustikere at eksisterende modeller har sterke avgrensninger for å være lokalt anvendbare og dermed ikke er gode nok for å omfatte aktuelle parametere og forhold som kan påvirke lydintensitetsutbredelsen [1, I. Gausland, pers.komm.]. Måltrettet arbeid¹ for å samle inn mer måledata for lydutbredelse fra seismiske kilder er satt i gang (f.eks. i Mexicogulfen og Norge – Hjørundfjorden), men det foreligger ennå ikke resultater fra disse prosjektene. Når resultatene foreligger, vil disse bl.a. bli brukt for å forbedre eksisterende lydforplantningsmodeller.

Når disse verktøyene (forbedrede lydforplantningsmodeller) foreligger og hvis de blir gjort tilstrekkelig brukervennlige, kan de anskaffes av Havforskningsinstituttet. Deretter kan vi utarbeide tabellariske resultater for påvirkningsavstander for skremming av fisk for ulike geografiske områder, ulike tider på året, ulike oseanografiske forhold og ulike arter. I denne sammenheng vil det også være fordelaktig for utføring av Fiskeridirektoratets og Havforskningsinstituttets oppgaver innenfor "seismikk-fisk området" dersom brukte luftkanonfelt kunne blitt mer standardiserte [1]. Det siste er under vurdering av olje- og seismikkoperatørindustrien.

¹ Mye av dette arbeidet er finansiert av the International Association of Oil and Gas Producers (OGP).

Når Havforskningsinstituttet i sin rådgiving innen "seismikk-fisk området", dvs. når vi vurderer og estimerer påvirkningsavstander fra seismiske aktiviteter i forhold til gytefelt og konsentrerte gytevandingsveier, gjøres dette med basis i:

- forskningsresultater av høy kvalitet, f.eks. [2],
- kunnskaper om hørselsegenskaper og atferdsmønstre hos aktuelle arter,
- kunnskaper om utsendt lydintensitet for aktuelle luftkanonsammensetninger,
- kunnskaper om aktuelle dybdeforhold og bunntyper, dvs. lydforplantningsforhold og
- kunnskaper om aktuelle oseanografiske forhold, dvs. lydforplantningsforhold.

Inntil vi har bedre og mer brukervennlige verktøy, dvs. dataverktøy som baserer seg på anbefalte vitenskapelige fundament og høykvalitets feltobservasjoner for å vurdere og estimere påvirkningsavstander fra seismiske aktiviteter i forhold til fiskefelt, bør vi ta utgangspunkt i føre-var-prinsippet [3]. Vi bygger da generelt på resultater fra litteratur brukt i [4, Kap. 3.2, 4.2 og 5.0] og fra [5] og må legge størst vekt på relevante forskningsresultater av høy kvalitet. Føre-var-prinsippet brukt her, bygger ikke på et verste-tilfelle situasjon, men heller på middels-tilfelle situasjon. Fra dette vil vi tilrå som skremmeavstand fra seismisk fartøy til et fiskefelt der det foregår et fiskeri:

- For 2D- og 3D-undersøkelser (typisk store luftkanonfelt) å bruke 20 nautiske mil (ca. 37 km) og
- for borestedsundersøkelse (typisk enkel luftkanon) å bruke 5 nautiske mil (ca. 9 km).

Vi vil gjøre dere oppmerksomme på at vi mangler kunnskaper om påvirkningsavstander fra seismiske kilder for pelagiske arter, f.eks. sild. Sildefisker (clupeider) har generelt bedre hørsel (hørselsspesialister) enn torskfisker (gadoider - hørselsgeneralister) samt at de ligger på et lavere trofisk nivå. Dette vil sannsynlig medføre større skremmeavstander for sild enn for torsk og angitte avstander må i så fall endres.

Vennlig hilsen

Erik Olsen
Programleder

John Dalen
Seniorforsker

Referanser

- [1] International Workshop on Sound and the Marine Environment. In RESOLVE and SRS Technologies (eds): Meeting Summary. International Association of Oil and Gas Producers, Halifax, Nova Scotia, August 30th to September 1st, 2005.
- [2] Engås, A., Løkkeborg, S., Ona, E., and Soldal, A.V. 1996. Effects of seismic shooting on local abundance and catch rates of cod (*Gadus morhua*) og haddock (*Melanogrammus aeglefinus*). Can. J. Fish. Aquat. Sci. 53(10): 2238-2249.
- [3] Anon. 1990. Rutiner ved behandling av samfunnsmessige og budsjettmessige sider ved forberedelse og forhandlinger av multilaterale miljøavtaler. Rundskriv med vedlegg (vedtatt av Regjeringen 24. sept 1990) til departementene fra statsministerens kontor av 20. nov. 1990, Oslo, 3 s.

- [4] Dalen, J., Dragsund, E. og Næss, A. 2007. Effekter av seismiske undersøkelser på fisk, fiskefangster og sjøpattedyr. Rapport til Samarbeidsgruppe Fiskerinæring og Oljeindustri. Rapport nr.: 2006-1921. Rev.: 02. Det Norske Veritas AS, 06.02.07. 29 s.
- [5] Schoolmeesters, J. 2002. Signatures from Marine Airgun Source Library. NUCLEUS - Marine Source Modelling 3.9.2. PGS project no 2002078. PGS AS, October 2002. 10 s.